

BEZPIECZEŃSTWO NARODOWE

15 LAT W NATO

Dokumenty

s. 159–229

Dokumenty

Traktat Północnoatlantycki

Protokół do Traktatu Północnoatlantyckiego o Akcesji
Rzeczypospolitej Polskiej

Umowa między Państwami-Stronami Traktatu
Północnoatlantyckiego dotycząca statusu ich sił zbrojnych

Protokół dotyczący statusu międzynarodowych
dowództw wojskowych, ustanowionych na podstawie
Traktatu Północnoatlantyckiego

Koncepcja strategiczna NATO z 2010 r.

Deklaracja o wspólnych zdolnościach obronnych z 2012 r.

Przegląd polityki obronnej i odstraszania NATO z 2012 r.

Traktat Północnoatlantycki

sporządzony w Waszyngtonie dnia 4 kwietnia 1949 r.

(Dz.U. z dnia 19 października 2000 r.)

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 4 kwietnia 1949 r. w Waszyngtonie został sporządzony Traktat Północnoatlantycki w następującym brzmieniu:

Przekład

TRAKTAT PÓLNOCNOATLANTYCKI

Strony niniejszego traktatu potwierdzają swą wiarę w cele i zasady Karty Narodów Zjednoczonych oraz pragnienie życia w pokoju ze wszystkimi narodami i wszystkimi rządami.

Są zdecydowane ochraniać wolność, wspólne dziedzictwo i cywilizację swych narodów, oparte na zasadach demokracji, wolności jednostki i rządów prawa.

Dążą do umacniania stabilizacji i dobrobytu na obszarze północnoatlantyckim.

Są zdecydowane połączyć swe wysiłki w celu zbiorowej obrony oraz zachowania pokoju i bezpieczeństwa.

W związku z powyższym uzgadniają one niniejszy Traktat Północnoatlantycki:

Artykuł 1

Strony zobowiązują się, zgodnie z postanowieniami Karty Narodów Zjednoczonych, załatwiać wszelkie spory międzynarodowe, w które mogłyby zostać zaangażowane, za pomocą środków pokojowych w taki sposób,

aby pokój i bezpieczeństwo międzynarodowe oraz sprawiedliwość nie zostały narażone na niebezpieczeństwo, jak również powstrzymywać się w swych stosunkach międzynarodowych od użycia lub groźby użycia siły w jakikolwiek sposób niezgodny z celami Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 2

Strony będą przyczyniały się do dalszego rozwoju pokojowych i przyjaznych stosunków międzynarodowych przez umacnianie swych wolnych instytucji, przez przyczynianie się do lepszego zrozumienia zasad, na jakich opierają się te instytucje, oraz przez rozwijanie warunków dla stabilizacji i dobrobytu. Będą one dążyły do usuwania konfliktów w prowadzonej przez nie międzynarodowej polityce gospodarczej i będą popierały współpracę gospodarczą między wszystkimi Stronami lub częścią z nich.

Artykuł 3

Dla skuteczniejszego osiągnięcia celów niniejszego traktatu, Strony, każda z osobna i wszystkie razem, poprzez stałą i skuteczną samopomoc i pomoc wzajemną, będą utrzymywały i rozwijały swoją indywidualną i zbiorową zdolność do odparcia zbrojnej napaści.

Artykuł 4

Strony będą się wspólnie konsultowały, ilekroć, zdaniem którejkolwiek z nich, zagrożone będą integralność terytorialna, niezależność polityczna lub bezpieczeństwo którejkolwiek ze Stron.

Artykuł 5

Strony zgadzają się, że zbrojna napaść na jedną lub więcej z nich w Europie lub Ameryce Północnej będzie uznana za napaść przeciwko nim wszystkim i dlatego zgadzają się, że jeżeli taka zbrojna napaść nastąpi,

to każda z nich, w ramach wykonywania prawa do indywidualnej lub zbiorowej samoobrony, uznanego na mocy artykułu 51 Karty Narodów Zjednoczonych, udzieli pomocy Stronie lub Stronom napadniętym, podejmując niezwłocznie, samodzielnie jak i w porozumieniu z innymi Stronami, działania, jakie uzna za konieczne, łącznie z użyciem siły zbrojnej, w celu przywrócenia i utrzymania bezpieczeństwa obszaru północnoatlantyckiego.

O każdej takiej zbrojnej napaści i o wszystkich podjętych w jej wyniku środkach zostanie bezzwłocznie powiadomiona Rada Bezpieczeństwa. Środki takie zostaną zaniechane, gdy tylko Rada Bezpieczeństwa podejmie działania konieczne do przywrócenia i utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa.

Artykuł 6

W rozumieniu artykułu 5 uznaje się, że zbrojna napaść na jedną lub więcej Stron obejmuje zbrojną napaść:

- na terytorium którejkolwiek ze Stron w Europie lub Ameryce Północnej, na algierskie departamenty Francji, na terytorium Turcji lub na wyspy znajdujące się pod jurysdykcją którejkolwiek ze Stron na obszarze północnoatlantyckim na północ od Zwrotnika Raka;
- na siły zbrojne, okręty lub statki powietrzne którejkolwiek ze Stron znajdujące się na tych terytoriach lub nad nimi albo na jakimkolwiek innym obszarze w Europie, na którym w dniu wejścia w życie traktatu stacjonowały wojska okupacyjne którejkolwiek ze Stron, lub też na Morzu Śródziemnym czy na obszarze północnoatlantyckim na północ od Zwrotnika Raka.

Artykuł 7

Niniejszy traktat nie narusza i nie będzie interpretowany jako naruszający w jakikolwiek sposób ustanowione w Karcie prawa i obowiązki Stron będących członkami Narodów Zjednoczonych ani też nie narusza głównej odpowiedzialności Rady Bezpieczeństwa za utrzymanie międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa.

Artykuł 8

Każda Strona oświadcza, że żadne z wiążących ją obecnie zobowiązań międzynarodowych z którąkolwiek ze Stron lub z jakimkolwiek państwem trzecim nie stoi w sprzeczności z postanowieniami niniejszego traktatu, oraz zobowiązuje się do niewiązania się jakimkolwiek zobowiązaniem międzynarodowym sprzecznym z niniejszym traktatem.

Artykuł 9

Niniejszym Strony ustanawiają Radę, w której każda z nich będzie reprezentowana w celu rozpatrywania spraw dotyczących realizacji niniejszego traktatu. Rada będzie zorganizowana w taki sposób, żeby mogła zbierać się szybko w każdym czasie. Rada utworzy takie organy pomocnicze, jakie okażą się potrzebne; w szczególności utworzy ona natychmiast komitet obrony, którego zadaniem będzie zalecanie środków w celu realizacji artykułów 3 i 5.

Artykuł 10

Strony mogą, za jednomyślną zgodą, zaprosić do przystąpienia do niniejszego traktatu każde inne państwo europejskie, które jest w stanie realizować zasady niniejszego traktatu i wносить wkład do bezpieczeństwa obszaru północnoatlantyckiego. Każde państwo zaproszone w ten sposób może stać się Stroną traktatu, składając Rządowi Stanów Zjednoczonych Ameryki dokument przystąpienia. Rząd Stanów Zjednoczonych Ameryki powiadomi każdą ze Stron o złożeniu każdego takiego dokumentu przystąpienia.

Artykuł 11

Niniejszy traktat podlega ratyfikacji, a jego postanowienia zostaną wprowadzone w życie przez Strony zgodnie z ich procedurami konstytucyjnymi. Dokumenty ratyfikacji zostaną złożone tak szybko, jak to jest możliwe, Rządowi Stanów Zjednoczonych Ameryki, który o każdym złożeniu powiadomi wszystkich innych sygnatariuszy. Traktat wejdzie w życie w stosunkach

między państwami, które go ratyfikowały, gdy tylko zostaną złożone dokumenty ratyfikacji przez większość sygnatariuszy, włączając w to ratyfikacje Belgii, Francji, Kanady, Luksemburga, Niderlandów, Stanów Zjednoczonych i Zjednoczonego Królestwa, a w stosunku do innych państw – z chwilą złożenia ich dokumentów ratyfikacji.

Artykuł 12

Po upływie dziesięciu lat obowiązywania traktatu lub kiedykolwiek po upływie tego okresu Strony, na żądanie którejkolwiek z nich, skonsultują się wspólnie w celu dokonania przeglądu traktatu, uwzględniając czynniki, które w tym czasie będą mogły mieć wpływ na pokój i bezpieczeństwo na obszarze północnoatlantyckim, w tym rozwój zarówno powszechnych, jak i regionalnych porozumień przyjętych zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych, mających na celu utrzymanie międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa.

Artykuł 13

Po upływie dwudziestu lat obowiązywania traktatu każda ze Stron może przestać być stroną traktatu po upływie roku od notyfikacji o wypowiedzeniu, skierowanej do Rządu Stanów Zjednoczonych Ameryki, który poinformuje rządy innych Stron o złożeniu każdej notyfikacji o wypowiedzeniu.

Artykuł 14

Niniejszy traktat, którego teksty angielski i francuski są jednakowo autentyczne, zostanie złożony w archiwach Rządu Stanów Zjednoczonych Ameryki. Należyście uwierzytelnione kopie traktatu przekazane zostaną przez ten rząd rządóm innych sygnatariuszy.

Na dowód czego niżej podpisani pełnomocnicy podpisali niniejszy traktat. Sporządzono w Waszyngtonie dnia 4 kwietnia 1949 r.

Po zaznajomieniu się z powyższym traktatem, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny zarówno w całości, jak i każde z postanowień w nim zawartych,

- Rzeczpospolita Polska postanawia przystąpić do tego traktatu,
- postanowienia traktatu są ratyfikowane, przyjęte, potwierdzone i będą niezmiennie zachowywane.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 26 lutego 1999 r.

Protokół do Traktatu Północnoatlantyckiego o akcesji Rzeczypospolitej Polskiej

Strony Traktatu Północnoatlantyckiego, podpisanego w Waszyngtonie dnia 4 kwietnia 1949 r., odnotowując z zadowoleniem, że bezpieczeństwo obszaru północnoatlantyckiego zostanie poszerzone poprzez przystąpienie Rzeczypospolitej Polskiej do traktatu, uzgodniły, co następuje:

Artykuł I

Po wejściu w życie niniejszego protokołu, Sekretarz Generalny Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego przekaze Rządowi Rzeczypospolitej Polskiej, w imieniu wszystkich Stron, zaproszenie do przystąpienia do Traktatu Północnoatlantyckiego. Zgodnie z artykułem 10 traktatu, Rzeczpospolita Polska stanie się Stroną w dniu złożenia swojego dokumentu przystąpienia Rządowi Stanów Zjednoczonych Ameryki.

Artykuł II

Niniejszy protokół wejdzie w życie, gdy każda ze Stron Traktatu Północnoatlantyckiego notyfikuje Rządowi Stanów Zjednoczonych Ameryki przyjęcie przez nią protokołu. Rząd Stanów Zjednoczonych Ameryki powiadomi wszystkie Strony Traktatu Północnoatlantyckiego o dacie otrzymania każdej takiej notyfikacji i o dacie wejścia w życie niniejszego protokołu.

Artykuł III

Niniejszy protokół, którego teksty w językach angielskim i francuskim są jednakowo autentyczne, zostanie złożony w archiwach Rządu Stanów Zjednoczonych Ameryki. Należycie poświadczone kopie protokołu zostaną

przesłane przez Rząd Stanów Zjednoczonych Ameryki Rządom wszystkich stron Traktatu Północnoatlantyckiego.

Na dowód czego niżej podpisani pełnomocnicy podpisali niniejszy protokół.

Podpisano w Brukseli dnia 16 grudnia 1997 r.

Umowa

między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotycząca statusu ich sił zbrojnych,

sporządzona w Londynie dnia 19 czerwca 1951 r.

(Dz.U. z dnia 29 marca 2000 r.)

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 19 czerwca 1951 r. w Londynie została sporządzona Umowa między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotycząca statusu ich sił zbrojnych w następującym brzmieniu:

Przekład

UMOWA

między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotycząca statusu ich sił zbrojnych

Strony Traktatu Północnoatlantyckiego, sporządzonego w Waszyngtonie dnia 4 kwietnia 1949 r.,

zważywszy, że siły zbrojne jednej z Umawiających się Stron mogą być na podstawie porozumienia wysłane na terytorium innej Umawiającej się Strony;

mając na uwadze, że decyzja o ich wysłaniu oraz warunki, na których zostaną wysłane, w zakresie, w jakim nie są one określone w niniejszej umowie, pozostaną nadal przedmiotem odrębnych uregulowań między zainteresowanymi Stronami;

pragnąc jednakże określić status takich sił zbrojnych na terytorium innej Umawiającej się Strony;

uzgodniły, co następuje:

Artykuł I

1. W niniejszej umowie wyrażenie:

- (a) „siły zbrojne” oznacza personel należący do lądowych, morskich lub powietrznych sił zbrojnych jednej z Umawiających się Stron, przebywający na terytorium innej Umawiającej się Strony, na obszarze Traktatu Północnoatlantyckiego w związku z wypełnianiem obowiązków służbowych, chyba że obie Umawiające się Strony uzgodnią, że pewne osoby, oddziały lub formacje nie będą uważane za tworzące lub wchodzące w skład sił zbrojnych w rozumieniu niniejszej umowy;
- (b) „personel cywilny” oznacza pracowników cywilnych towarzyszących siłom zbrojnym Umawiającej się Strony, zatrudnionych w siłach zbrojnych tej Umawiającej się Strony i nie będących bezpieczeństwa ani też obywatelami jakiegokolwiek państwa, które nie jest Stroną Traktatu Północnoatlantyckiego, ani też obywatelami bądź osobami zamieszkałymi na stałe w państwie, w którym przebywają siły zbrojne;
- (c) „członek rodziny” oznacza współmałżonka członka sił zbrojnych lub personelu cywilnego albo jego dziecko będące na jego utrzymaniu;
- (d) „Państwo wysyłające” oznacza Umawiającą się Stronę, do której należą siły zbrojne;
- (e) „Państwo przyjmujące” oznacza Umawiającą się Stronę, na której terytorium przebywają siły zbrojne lub ich personel cywilny, niezależnie od tego, czy tam stacjonują, czy też przejeżdżają przez nie tranzytem;
- (f) „organy wojskowe Państwa wysyłającego” oznacza te organy Państwa wysyłającego, które są upoważnione z mocy prawa do stosowania prawa wojskowego tego Państwa w odniesieniu do członków jego sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego;
- (g) „Rada Północnoatlantycka” oznacza Radę ustanowioną na mocy art. 9 Traktatu Północnoatlantyckiego lub też jej organy pomocnicze upoważnione do działania w jej imieniu.

2. Niniejszą umowę stosuje się do organów jednostek administracyjnych Umawiających się Stron w granicach ich terytoriów, do których ma zastosowanie niniejsza umowa w zakresie określonym w art. XX, tak jak stosuje się ją do organów centralnych tej Umawiającej się Strony, jednakże pod warunkiem, że mienie znajdujące się w posiadaniu jednostek administracyjnych nie będzie uważane za mienie Umawiającej się Strony w rozumieniu art. VIII.

Artykuł II

Siły zbrojne i ich członkowie oraz personel cywilny, a także członkowie ich rodzin mają obowiązek przestrzegać prawa Państwa przyjmującego i powstrzymać się od jakiejkolwiek działalności niezgodnej z duchem niniejszej umowy oraz w szczególności od jakiejkolwiek działalności politycznej w Państwie przyjmującym. Państwo wysyłające ma obowiązek podjąć niezbędne środki w tym celu.

Artykuł III

1. Na warunkach określonych w ust. 2 niniejszego artykułu i zgodnie z wymogami ustanowionymi przez Państwo przyjmujące odnośnie do wjazdu i wyjazdu sił zbrojnych lub ich członków, członkowie sił zbrojnych nie podlegają przepisom paszportowym i wizowym ani też kontroli organów imigracyjnych przy wjeździe i wyjeździe z terytorium Państwa przyjmującego. Ponadto nie podlegają oni przepisom Państwa przyjmującego, dotyczącym rejestracji i kontroli cudzoziemców, jednakże nie oznacza to, że uzyskują oni jakiekolwiek prawo do stałego pobytu lub zamieszkania na terytorium Państwa przyjmującego.

2. W odniesieniu do członków sił zbrojnych będą jedynie wymagane następujące dokumenty, które należy okazywać na żądanie:

- (a) dowód tożsamości wystawiony przez Państwo wysyłające, zawierający imię i nazwisko, datę urodzenia, stopień i numer (o ile taki posiadają), rodzaj służby i fotografię;
- (b) indywidualny lub zbiorowy rozkaz wyjazdu w języku Państwa wysyłającego oraz w językach angielskim i francuskim, wystawiony przez odpowiedni organ Państwa wysyłającego lub Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, potwierdzający status osoby lub grupy osób jako członka lub członków sił zbrojnych, jak również rozkaz wyjazdu. Państwo przyjmujące może zażądać, aby rozkaz wyjazdu był kontrasygnowany przez jego właściwego przedstawiciela.

3. ⁽¹⁾ Członkowie personelu cywilnego i członkowie rodzin powinni posiadać odpowiednie wpisy w swoich paszportach, potwierdzające ich status.

4. Jeżeli członek sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego opuści miejsce służby pełnionej na rzecz Państwa wysyłającego i nie zostanie odesłany do kraju, organy Państwa wysyłającego poinformują o tym niezwłocznie orga-

ny Państwa przyjmującego, podając wszelkie niezbędne szczegóły. Organy Państwa wysyłającego poinformują także organy Państwa przyjmującego o każdym członku ich sił zbrojnych lub personelu cywilnego, który jest nieobecny przez okres dłuższy niż 21 dni.

5. Jeżeli Państwo przyjmujące zwróci się o usunięcie ze swojego terytorium członka sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego albo wyda nakaz wydalenia byłego członka sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego bądź członka rodziny aktualnego lub byłego członka sił zbrojnych, to organy Państwa wysyłającego będą zobowiązane do przyjęcia takiej osoby na swoje terytorium lub do odesłania takiej osoby z terytorium Państwa przyjmującego. Niniejszy ustęp ma zastosowanie wyłącznie do osób, które nie są obywatelami Państwa przyjmującego i wjechały na terytorium Państwa przyjmującego w charakterze członka sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego albo w celu zostania ich członkiem, oraz w odniesieniu do członków rodzin wyżej wymienionych osób.

Artykuł IV

Państwo przyjmujące albo:

- (a) uzna, bez przeprowadzania dodatkowego egzaminu z kierowania pojazdem i pobierania opłaty, pozwolenie na kierowanie pojazdem lub prawo jazdy albo wojskowe pozwolenie na kierowanie pojazdem wystawione członkowi sił zbrojnych lub jego personelu cywilnego przez Państwo wysyłające lub jednostkę administracyjną tego Państwa; albo
- (b) wystawi swoje własne pozwolenie na kierowanie pojazdem lub prawo jazdy każdemu członkowi sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego, który posiada pozwolenie na kierowanie pojazdem lub prawo jazdy albo wojskowe pozwolenie na kierowanie pojazdem wystawione przez Państwo wysyłające lub jego jednostkę administracyjną, przy czym egzamin z kierowania pojazdem nie będzie w tym celu wymagany.

Artykuł V

1. Członkowie sił zbrojnych powinni zazwyczaj nosić mundury. O ile organy Państwa wysyłającego i Państwa przyjmującego nie uzgodnią ina-

czej, używanie odzieży cywilnej będzie dopuszczone na takich samych warunkach, jakie obowiązują członków sił zbrojnych Państwa przyjmującego. Podczas przekraczania granicy regularne oddziały lub formacje sił zbrojnych powinny być umundurowane.

2. Pojazdy służbowe sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego oprócz numerów rejestracyjnych powinny posiadać widoczny symbol swojego państwa.

Artykuł VI

Członkowie sił zbrojnych mogą posiadać i nosić broń pod warunkiem, że są do tego upoważnieni na mocy wydanych im rozkazów. Organy Państwa wysyłającego rozpatrzą przychylnie stosowne wnioski Państwa przyjmującego w tej sprawie.

Artykuł VII

1. Z zastrzeżeniem postanowień niniejszego artykułu:

- (a) organy wojskowe Państwa wysyłającego mają prawo sprawowania w granicach Państwa przyjmującego pełnej jurysdykcji karnej i dyscyplinarnej, przyznanej im przez prawo Państwa wysyłającego w stosunku do wszystkich osób podlegających prawu wojskowemu tego Państwa;
- (b) organy Państwa przyjmującego sprawują jurysdykcję nad członkami sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego oraz członkami ich rodzin w odniesieniu do przestępstw popełnionych na terytorium Państwa przyjmującego i karalnych zgodnie z jego prawem.

2. (a) Organy wojskowe Państwa wysyłającego mają prawo sprawowania wyłącznej jurysdykcji w stosunku do osób podlegających prawu wojskowemu tego Państwa w odniesieniu do przestępstw karalnych zgodnie z prawem Państwa wysyłającego, a niekaralnych zgodnie z prawem Państwa przyjmującego, w tym przestępstw przeciwko bezpieczeństwu Państwa wysyłającego.

- (b) Organy Państwa przyjmującego mają prawo sprawowania wyłącznej jurysdykcji w stosunku do członków sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego oraz członków ich rodzin w odniesieniu do przestępstw karalnych zgodnie z jego prawem, a niekaralnych zgodnie z prawem

Państwa wysyłającego, w tym przestępstw przeciwko bezpieczeństwu Państwa przyjmującego.

(c) Dla potrzeb niniejszego ustępu oraz ustępu 3 niniejszego artykułu pojęcie przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu Państwa obejmuje:

(i) zdradę Państwa,

(ii) sabotaż, szpiegostwo lub naruszenie jakichkolwiek przepisów dotyczących tajemnicy państwowej tego Państwa lub tajemnicy związanej z obronnością tego Państwa.

3. W sytuacjach gdy prawo sprawowania jurysdykcji jest zbieżne, stosuje się następujące zasady:

(a) organy wojskowe Państwa wysyłającego mają pierwszeństwo w sprawowaniu jurysdykcji w stosunku do członków sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego w odniesieniu do:

(i) przestępstw skierowanych wyłącznie przeciwko mieniu lub bezpieczeństwu tego Państwa lub przestępstw wyłącznie przeciwko osobie lub mieniu innego członka sił zbrojnych tego Państwa lub ich personelu cywilnego albo członka jego rodziny;

(ii) przestępstw wynikających z podjęcia lub zaniechania jakichkolwiek czynności podczas wykonywania obowiązków służbowych.

(b) w przypadku wszelkich innych przestępstw pierwszeństwo w sprawowaniu jurysdykcji będą mieć organy Państwa przyjmującego.

(c) jeżeli Państwo posiadające pierwszeństwo w sprawowaniu jurysdykcji decyduje się zaniechać jej sprawowania, powinno ono zawiadomić o tym organy drugiego Państwa w możliwie jak najkrótszym czasie. Organ Państwa mającego pierwszeństwo rozpatrzy życzliwie wniosek organów drugiego Państwa o zrzeczenie się prawa pierwszeństwa w przypadku, gdy takie zrzeczenie się ma dla drugiej Strony szczególne znaczenie.

4. Powyższe postanowienia niniejszego artykułu nie oznaczają, iż organy wojskowe Państwa wysyłającego mają jakiegokolwiek prawo do sprawowania jurysdykcji w stosunku do osób, które są obywatelami Państwa przyjmującego lub zamieszkują w nim na stałe, chyba że są one członkami sił zbrojnych Państwa wysyłającego.

5(a) Organy Państwa przyjmującego i wysyłającego będą udzielać sobie nawzajem pomocy przy aresztowaniu członków sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego albo członków ich rodzin na terytorium Państwa przyjmującego.

cego i przy przekazywaniu takich osób organom, które sprawują w stosunku do nich jurysdykcję na mocy powyższych postanowień.

(b) Organy Państwa przyjmującego powiadomią niezwłocznie organy wojskowe Państwa wysyłającego o aresztowaniu jakiegokolwiek członka sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego albo członka jego rodziny.

(c) Jeżeli oskarżony członek sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego, nad którym Państwo przyjmujące ma sprawować jurysdykcję, znajduje się w rękach Państwa wysyłającego, to nadzór nad nim zostanie pozostawiony Państwu wysyłającemu do czasu, kiedy zostanie on postawiony w stan oskarżenia przez Państwo przyjmujące.

6(a) Organy Państwa przyjmującego i wysyłającego będą udzielać sobie wzajemnie pomocy przy prowadzeniu wszelkich niezbędnych dochodzeń dotyczących przestępstw, w tym w zbieraniu lub przedstawianiu dowodów, łącznie z zajmowaniem i w odnośnych przypadkach przekazywaniem przedmiotów związanych z przestępstwem. Przekazywanie takich przedmiotów może jednak odbywać się z zastrzeżeniem ich zwrotu w terminie określonym przez organy, które je dostarczyły.

(b) Organy Umawiających się Stron będą informować się wzajemnie o postępowaniu we wszelkich sprawach, w których zachodzi zbieżność prawa do sprawowania jurysdykcji.

7(a) Kara śmierci nie będzie wykonywana w Państwie przyjmującym przez organy Państwa wysyłającego, jeżeli przepisy Państwa przyjmującego nie przewidują kary śmierci w podobnej sprawie.

(b) Organy Państwa przyjmującego rozpatrzą ze zrozumieniem wnioski organów Państwa wysyłającego, dotyczące pomocy w wykonywaniu na terytorium Państwa przyjmującego kary pozbawienia wolności orzeczonej przez organy Państwa wysyłającego, zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu.

8. W przypadku gdy oskarżony został osądzony zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu przez organy jednej z Umawiających się Stron i został uniewinniony albo też skazany i odbywa lub odbył zasądzoną karę bądź też został ułaskawiony, nie może być sądzony ponownie za to samo przestępstwo na terytorium tego samego Państwa przez organy innej Umawiającej się Strony. Jednakże żadne z postanowień niniejszego ustępu nie stanowi przeszkody dla organów wojskowych Państwa wysyłającego, aby osądzić członka ich sił zbrojnych za jakiegokolwiek naruszenie zasad dyscy-

pliny, wynikające z działania lub zaniechania, będącego przestępstwem, za które był on sądzony przez organy innej Umawiającej się Strony.

9. Jeżeli członek sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego albo członek jego rodziny jest ścigany zgodnie z jurysdykcją Państwa przyjmującego, będzie on uprawniony do:

- (a) niezwłocznego i szybkiego procesu;
- (b) zapoznania się przed procesem z zarzutem lub zarzutami wnoszonymi przeciwko niemu;
- (c) konfrontacji ze świadkami świadczącymi na jego niekorzyść;
- (d) korzystania z obowiązkowego stawiennictwa osób świadczących na jego korzyść, jeżeli znajdują się one w granicach jurysdykcji Państwa przyjmującego;
- (e) posiadania obrońcy z własnego wyboru albo do posiadania bezpłatnie lub częściowo odpłatnie obrońcy na warunkach aktualnie stosowanych w Państwie przyjmującym;
- (f) korzystania, jeżeli uzna za konieczne, z usług kompetentnego tłumacza; oraz
- (g) komunikowania się z przedstawicielem rządu Państwa wysyłającego i, jeżeli zasady postępowania sądowego na to pozwalają, do obecności takiego przedstawiciela podczas procesu.

10(a) Regularne oddziały wojskowe lub formacje sił zbrojnych będą miały prawo nadzorowania wszelkich obozów, obiektów lub innych nieruchomości, które zajmują na mocy porozumienia z Państwem przyjmującym. Żandarmeria wojskowa sił zbrojnych może podejmować wszelkie niezbędne środki dla zapewnienia porządku i bezpieczeństwa na terytorium Państwa przyjmującego.

- (b) Poza wymienionym wyżej terytorium wspomniana żandarmeria wojskowa może działać wyłącznie zgodnie z ustaleniami podjętymi z organami Państwa przyjmującego, w porozumieniu z tymi organami i tylko w takim zakresie, w jakim działania te są niezbędne dla zapewnienia dyscypliny i porządku wśród członków sił zbrojnych.

11. Każda z Umawiających się Stron może wprowadzić takie przepisy, jakie uważa za niezbędne dla zapewnienia należytego bezpieczeństwa i ochrony na swoim terytorium w odniesieniu do instalacji, sprzętu, mienia, archiwów i oficjalnych informacji innych Umawiających się Stron oraz karania osób naruszających przepisy w tym celu ustanowione.

Artykuł VIII

1. Każda z Umawiających się Stron zrzeka się wszelkich roszczeń wobec innej Umawiającej się Strony z tytułu szkód wyrządzonych w jakimkolwiek mieniu do niej należącym i używanym przez jej lądowe, morskie lub powietrzne siły zbrojne, jeżeli taka szkoda:

- (i) została spowodowana przez członka lub osobę zatrudnioną w siłach zbrojnych drugiej Umawiającej się Strony podczas wykonywania przez nią obowiązków związanych z działalnością wykonywaną w ramach Traktatu Północnoatlantyckiego;
- (ii) jest skutkiem użycia pojazdu, okrętu lub statku powietrznego należącego do innej Umawiającej się Strony i używanego przez jej siły zbrojne, pod warunkiem że taki pojazd, statek lub statek powietrzny spowodował szkodę w związku z działalnością w ramach Traktatu Północnoatlantyckiego albo że szkoda taka została spowodowana w mieniu w tym celu używanym.

Roszczenia jednej Umawiającej się Strony przeciwko innej Umawiającej się Stronie z tytułu ratownictwa morskiego mogą zostać zawieszane pod warunkiem, że uratowany statek lub ładunek należał do Umawiającej się Strony i był używany przez jej siły zbrojne w związku z działalnością w ramach Traktatu Północnoatlantyckiego.

2(a) W przypadku szkody spowodowanej lub wynikłej zgodnie z ust. 1 w odniesieniu do innego mienia należącego do Umawiającej się Strony i znajdującego się na jej terytorium, odpowiedzialność jakiegokolwiek innej Umawiającej się Strony zostanie określona i rozmiar szkody zostanie oszacowany przez arbitra wybranego zgodnie z lit. b) niniejszego ustępu, o ile zainteresowane Umawiające się Strony nie postanowią inaczej. Arbitr będzie także rozstrzygał wszelkie roszczenia wzajemne wynikające z tego samego zdarzenia.

- (b) Arbitr, o którym mowa w lit. (a) niniejszego ustępu, zostanie wybrany na mocy porozumienia między zainteresowanymi Umawiającymi się Stronami spośród obywateli Państwa przyjmującego, którzy zajmowali lub zajmują wysokie stanowisko w organach wymiaru sprawiedliwości. Jeżeli zainteresowane Umawiające się Strony w terminie dwóch miesięcy nie osiągną porozumienia co do wyboru arbitra, każda z nich może zwrócić się do Przewodniczącego Północnoatlantyckiej Rady

Zastępców* o dokonanie wyboru osoby posiadającej wyżej wymienione kwalifikacje.

- (c) Każde orzeczenie arbitra będzie miało charakter wiążący i ostateczny w odniesieniu do Umawiających się Stron.
- (d) Rozmiar odszkodowania przyznanego przez arbitra zostanie podzielony zgodnie z postanowieniami ust. 5 (e) (i), (ii) oraz (iii) niniejszego artykułu.
- (e) Wynagrodzenie arbitra zostanie określone w drodze porozumienia między zainteresowanymi Umawiającymi się Stronami i będzie, łącznie z niezbędnymi wydatkami poniesionymi podczas wypełniania jego obowiązków, pokrywane w równych częściach przez Umawiające się Strony.
- (f) Niezależnie od powyższego każda z Umawiających się Stron zrzeka się roszczeń w każdej sprawie, w której rozmiary szkody są mniejsze od:

Belgia:	70.000 BEF
Kanada:	1.460 CAD
Dania:	9.670 DKK
Francja:	490.000 FRF
Islandia:	22.800 ISK
Włochy	850.000 ITL
Luksemburg:	70.000 LUF
Niderlandy:	5.320 NLG
Norwegia:	10.000 NOK
Portugalia	40.250 PTE
Wielka Brytania:	500 GBP
Stany Zjednoczone:	1.400 USD.

Każda inna Umawiająca się Strona, w której imieniu została wyrządzona szkoda na skutek tego samego zdarzenia, również zrzeka się swoich roszczeń do wyżej określonej kwoty. W przypadku istotnych wahań kursów wymiany między tymi walutami Umawiające się Strony zgodzą się na odpowiednie uaktualnienie tych kwot.

3. Dla potrzeb ustępów 1 i 2 niniejszego artykułu wyrażenie „należące do Umawiającej się Strony” użyte w odniesieniu do okrętów dotyczy również okrętów wycarterowanych przez Umawiającą się Stronę lub zarekwirowanych na warunkach czarteru samego okrętu lub zajętych w charakterze przyzy (z wyjątkiem sytuacji, w których ryzyko utraty lub odpowiedzialności ponosi osoba inna niż Umawiająca się Strona).

4. Każda z Umawiających się Stron zrzeka się wszelkich roszczeń przeciwko innej Umawiającej się Stronie z tytułu zranienia lub śmierci poniesionej przez jakiegokolwiek członka swoich sił zbrojnych w trakcie wykonywania obowiązków służbowych.

5. Roszczenia (inne niż roszczenia umowne i te, do których mają zastosowanie ust. 6 lub 7 niniejszego artykułu) wynikające z działania lub zaniechania członków sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego podczas wykonywania obowiązków służbowych albo wynikające z jakiegokolwiek innego działania, zaniechania lub zdarzenia, za które siły zbrojne lub ich personel cywilny ponoszą prawną odpowiedzialność, i powodującego szkodę na terytorium Państwa przyjmującego w odniesieniu do stron trzecich innych niż Umawiające się Strony, powinny być załatwiane przez Państwo przyjmujące zgodnie z następującymi zasadami:

- (a) Roszczenia będą wnoszone, rozpatrywane i zaspokajane lub zasądzone zgodnie z przepisami prawa Państwa przyjmującego, dotyczącymi roszczeń wynikających z działalności jego własnych sił zbrojnych.
- (b) Państwo przyjmujące może zaspokoić każde takie roszczenie, a zapłata kwoty uzgodnionej lub określonej na mocy orzeczenia o zasądzeniu zostanie dokonana przez Państwo przyjmujące w jego walucie.
- (c) Zapłata taka, dokonana na mocy ugody lub osądzenia sprawy przez kompetentny sąd państwa przyjmującego, albo ostateczna odmowa przyznania takiej płatności orzeczona przez taki sąd będzie obowiązująca i ostateczna w stosunku do Umawiających się Stron.
- (d) Każde roszczenie uregulowane przez Państwo przyjmujące będzie notyfikowane zainteresowanemu Państwu wysyłającemu łącznie z wszelkimi szczegółami oraz proponowanym podziałem kosztów zgodnie z lit. (e) (i), (ii) i (iii). W przypadku braku odpowiedzi w terminie dwóch miesięcy proponowany podział kosztów będzie uważany za przyjęty.
- (e) Koszty wynikłe przy zaspokajaniu roszczeń zgodnie z postanowieniami powyższych liter oraz ust. 2 niniejszego artykułu zostaną rozdzielone między Umawiające się Strony w następujący sposób:
  - (i) W sytuacji gdy odpowiedzialność ponosi wyłącznie Państwo wysyłające, przyznana lub zasądzona kwota zostanie podzielona w stosunku 25 procent płatnych przez Państwo przyjmujące i 75 procent płatnych przez Państwo wysyłające;
  - (ii) Gdy z tytułu wyrządzenia szkody jest odpowiedzialne więcej niż jedno Państwo, przyznana lub zasądzona kwota zostanie podzielo-

na w równych częściach między nie, jednakże gdy Państwo przyjmujące nie jest jednym z państw ponoszących odpowiedzialność za szkodę, jego udział będzie wynosić połowę udziału każdego z Państw wysyłających;

(iii) W sytuacji gdy szkoda została spowodowana przez siły zbrojne Umawiających się Stron i nie jest możliwe obciążenie odpowiedzialnością sił zbrojnych jednej lub kilku Stron, przyznana lub zasądzona kwota zostanie podzielona w równych częściach między wspomniane Umawiające się Strony; jednakże gdy Państwo przyjmujące nie jest jednym z Państw, których siły zbrojne spowodowały szkodę, jego udział będzie wynosić połowę udziału każdego z Państw wysyłających;

(iv) Co pół roku oświadczenie o kwotach wypłaconych w ciągu minionego półrocza przez Państwo przyjmujące w każdej sprawie, co do której proponowany podział procentowy został przyjęty, wysłane będzie zainteresowanym Państwom wysyłającym wraz z wnioskiem o refundację. Refundacja ta będzie dokonywana w możliwie najkrótszym czasie w walucie Państwa przyjmującego.

(f) W przypadkach gdy stosowanie postanowień liter (b) i (e) niniejszego ustępu mogłoby spowodować poważne trudności dla Umawiającej się Strony, może ona zwrócić się do Rady Północnoatlantyckiej o rozstrzygnięcie sprawy w inny sposób.

(g) Członek sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego nie będzie podlegał jakimkolwiek postępowaniu mającemu na celu wykonanie jakiegokolwiek orzeczenia wydanego na jego niekorzyść w Państwie przyjmującym w sprawach wynikających z wykonywania przez niego obowiązków służbowych.

(h) Poza zakresem, w jakim lit. (e) niniejszego ustępu stosuje się do roszczeń, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, postanowienia niniejszego ustępu nie będą mieć zastosowania do jakichkolwiek roszczeń wynikających lub związanych z nawigacją lub eksploatacją statku albo załadunkiem, przewozem i wyładunkiem towaru, innych niż roszczenia z tytułu śmierci lub obrażeń ciała, do których ustęp 4 niniejszego artykułu nie ma zastosowania.

6. Roszczenia przeciwko członkom sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego wynikające z niedozwolonych działań lub zaniechań w Państwie przyj-

muszącym, nie związanych z wykonywaniem obowiązków służbowych, będą rozpatrywane w następujący sposób:

- (a) Organy Państwa przyjmującego rzetelnie i sprawiedliwie rozpatrzą roszczenie i przyznają odszkodowanie występującemu z roszczeniem, biorąc pod uwagę wszelkie okoliczności sprawy, łącznie z postępowaniem osoby poszkodowanej, oraz przygotowują raport w tej sprawie;
- (b) Raport zostanie przedłożony organom Państwa wysyłającego, które zdecydują wówczas niezwłocznie, czy są gotowe zaspokoić roszczenie „ex gratia”, a jeśli tak, to w jakim wymiarze;
- (c) Jeżeli złożona oferta zapłaty „ex gratia” zostanie przyjęta przez występującego z roszczeniem w charakterze pełnego zaspokojenia jego roszczenia, organy Państwa wysyłającego same dokonają wypłaty, informując organy Państwa przyjmującego o odnośnej decyzji oraz o wypłaconej kwocie;
- (d) Żadne z postanowień niniejszego ustępu nie narusza jurysdykcji sądów Państwa przyjmującego w zakresie podejmowania działań przeciwko członkowi sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego, aż do czasu pełnego zaspokojenia roszczenia w drodze zapłaty.

7. Roszczenia wynikające z niedozwolonego użycia jakiegokolwiek pojazdu sił zbrojnych Państwa wysyłającego będą rozpatrywane zgodnie z ust. 6 niniejszego artykułu, z wyjątkiem sytuacji, gdy odpowiedzialność prawną ponoszą siły zbrojne lub ich personel cywilny.

8. W przypadku powstania sporu odnośnie do tego, czy niedozwolone działanie lub zaniechanie ze strony członka sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego miało miejsce podczas wykonywania obowiązków służbowych albo też czy użycie jakiegoś pojazdu sił zbrojnych Państwa wysyłającego było niedozwolone, kwestia ta zostanie przekazana arbitrowi powołanemu zgodnie z ust. 2(b) niniejszego artykułu, którego decyzja w tym względzie będzie ostateczna i wiążąca.

9. Państwo wysyłające nie będzie domagać się wyłączenia spod jurysdykcji sądów Państwa przyjmującego członków sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego, w odniesieniu do jurysdykcji cywilnej sądów Państwa przyjmującego, z wyjątkiem sytuacji, o której mowa w ust. 5 (g) niniejszego artykułu.

10. Organy Państwa wysyłającego i przyjmującego będą współpracować w celu dostarczenia dowodów niezbędnych dla rzetelnego przeprowadzenia rozprawy i zaspokojenia roszczenia, którym Umawiające się Strony są zainteresowane.

Artykuł IX

1. Członkowie sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego oraz członkowie ich rodzin mogą nabywać na miejscu towary na użytek własny, jak również niezbędne usługi na tych samych zasadach, co obywatele Państwa przyjmującego.

2. Towary miejscowe, niezbędne dla utrzymania sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego, będą z zasady nabywane przez te same organy, które dokonują zakupów takich towarów na potrzeby sił zbrojnych Państwa przyjmującego. W celu uniknięcia niekorzystnego wpływu takich zakupów na gospodarkę Państwa przyjmującego odnośne organy tego Państwa wskażą, o ile zajdzie taka konieczność, towary, których zakup ma być ograniczony lub zakazany.

3. Z uwzględnieniem aktualnie obowiązujących porozumień lub porozumień, które mogą zostać zawarte w przyszłości między upoważnionymi przedstawicielami Państwa wysyłającego i przyjmującego, organy Państwa przyjmującego biorą na siebie wyłączną odpowiedzialność za podjęcie odpowiednich działań mających na celu udostępnienie siłom zbrojnym lub ich personelowi cywilnemu niezbędnych budynków i gruntów, jak również urządzeń i usług z tym związanych. Takie porozumienia i działania powinny być, o ile jest to możliwe, zgodne z przepisami dotyczącymi zakwaterowania i obciążania kosztami analogicznego personelu Państwa przyjmującego. O ile szczegółowa umowa nie stanowi inaczej, przepisy Państwa przyjmującego określą prawa i obowiązki wynikające z zajmowania lub korzystania z takich budynków, gruntów, urządzeń lub usług.

4. Zapotrzebowanie sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego na miejscową cywilną siłę roboczą zaspokajane będzie w ten sam sposób, co analogiczne potrzeby Państwa przyjmującego i przy pomocy organów Państwa przyjmującego poprzez wymianę pracowniczą. Warunki zatrudnienia i pracy, a w szczególności pensje, dodatkowe płatności i warunki ochrony pracowników określają przepisy Państwa przyjmującego. Pracownicy cywilni zatrudnieni przez siły zbrojne lub ich personel cywilny nie będą uważani dla jakichkolwiek celów za członków tych sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego.

5. W sytuacji, kiedy siły zbrojne lub ich personel cywilny stacjonują w miejscu pozbawionym odpowiedniego zaplecza medycznego lub stomatologicznego, ich członkowie wraz z rodzinami mogą korzystać z pomocy

medycznej i stomatologicznej, łącznie z hospitalizacją, na tych samych warunkach, co analogiczny personel Państwa przyjmującego.

6. Państwo przyjmujące rozpatrzy przychylnie wnioski o przyznanie członkom sił zbrojnych lub personelu cywilnego ułatwień w podróżowaniu oraz zniżek przy opłatach za przejazd. Takie ułatwienia i zniżki zostaną określone na mocy szczegółowych uzgodnień dokonanych przez rządy zainteresowanych Państw.

7. Z uwzględnieniem wszelkich ogólnych i szczegółowych postanowień finansowych uzgodnionych przez Umawiające się Strony organy sił zbrojnych dokonają niezwłocznie zapłaty w walucie miejscowej za towary, zakwaterowanie i usługi nabyte zgodnie z ust. 2, 3 i 4 oraz, jeśli to konieczne, z ust. 5 i 6 niniejszego artykułu.

8. Ani siły zbrojne, ani ich personel cywilny, ani też ich członkowie czy też członkowie ich rodzin nie będą na mocy niniejszego artykułu korzystać z jakichkolwiek zwolnień od podatków i opłat za zakup towarów i usług, należnych zgodnie z przepisami podatkowymi Państwa przyjmującego.

Artykuł X

1. Jeżeli jakkolwiek forma opodatkowania w Państwie przyjmującym zależy od pobytu lub zamieszkania, okres, podczas którego członek sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego przebywa na terytorium tego Państwa wyłącznie z powodu przynależności do takich sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego, nie będzie uważany za okres pobytu wpływający na zmianę miejsca pobytu lub zamieszkania dla celów takiego opodatkowania. Członkowie sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego będą zwolnieni od opodatkowania w Państwie przyjmującym w odniesieniu do wynagrodzenia i dodatków wypłacanych im z tego tytułu przez Państwo wysyłające lub w stosunku do mienia ruchomego, które znajduje się na terytorium Państwa przyjmującego wyłącznie w związku z ich czasowym pobytom w tym Państwie.

2. Żadne z postanowień niniejszego artykułu nie uprawnia do zwolnienia z opodatkowania członka sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego w odniesieniu do jakiejkolwiek działalności zarobkowej poza działalnością wykonywaną w charakterze członka tych sił, jaką mogą podejmować w Państwie przyjmującym, jak również, z wyłączeniem ich wynagrodzeń, dodatków i mienia ruchomego określonego w ust. 1, żadne z postanowień

niniejszego artykułu nie uprawnia do zwolnienia z opodatkowania, któremu członkowie sił zbrojnych i personelu cywilnego podlegają zgodnie z prawem tego Państwa, nawet jeśli uważani są za osoby przebywające lub zamieszkałe poza terytorium Państwa przyjmującego.

3. Żadne z postanowień niniejszego artykułu nie wpływa na definicję „cło” określoną w ust. 12 art. XI.

4. Dla celów niniejszego artykułu wyrażenie „członek sił zbrojnych” nie dotyczy jakiegokolwiek osoby, która jest obywatelem Państwa przyjmującego.

Artykuł XI

1. O ile niniejsza umowa nie stanowi wyraźnie inaczej, członkowie sił zbrojnych i ich personelu cywilnego, jak również członkowie ich rodzin podlegają przepisom prawnym stosowanym przez organy celne Państwa przyjmującego. W szczególności organy celne Państwa przyjmującego będą miały prawo, na ogólnych warunkach określonych przez ustawodawstwo Państwa przyjmującego, do przeszukania członków sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego oraz członków ich rodzin, a także ich bagażu i pojazdów, jak również do zajęcia przedmiotów zgodnie z wyżej wymienionymi przepisami.

2(a) Wwóz na czas określony oraz ponowny wywóz pojazdów służbowych sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego, znajdujących się w ich dyspozycji, będzie zwolniony z cła po przedstawieniu formularza w formie wskazanej w załączniku do niniejszej umowy.

(b) Wwóz na czas określony takich pojazdów nie znajdujących się w dyspozycji sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego będzie podlegał postanowieniom ustępu 4 niniejszego artykułu, a powrotny wywóz – postanowieniom ustępu 8.

(c) Pojazdy służbowe sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego będą zwolnione z wszelkich podatków związanych z korzystaniem z dróg.

3. Dokumenty urzędowe opatrzone urzędową pieczęcią nie będą podlegać kontroli celnej. Kurierzy przewożący takie dokumenty, niezależnie od ich statusu, powinni posiadać indywidualny rozkaz wyjazdu wystawiony zgodnie z art. III ust. 2(b). Taki rozkaz wyjazdu powinien wskazywać ilość przewożonych przesyłek i stwierdzać, że zawierają one tylko dokumenty urzędowe.

4. Siły zbrojne mogą wwozić bez cła wyposażenie na użytek sił zbrojnych oraz uzasadnione ilości żywności, zaopatrzenia i innych towarów do wyłącz-

nego użytku sił zbrojnych i, w przypadku gdy jest to dozwolone przez Państwo przyjmujące, również ich personelu cywilnego i członków rodzin. Wwóz na zasadach bezcłowych będzie wymagał przedłożenia organom celnym w odpowiednim przejściu granicznym, obok uzgodnionych dokumentów celnych, zaświadczenia w formie uzgodnionej między Państwem przyjmującym a Państwem wysyłającym, podpisanego przez osobę do tego upoważnioną przez Państwo wysyłające. Pełnomocnictwo osoby upoważnionej do wydania wyżej wymienionego zaświadczenia oraz wzory podpisów i pieczęci, które będą używane w tym celu, zostaną przesłane organom celnym Państwa przyjmującego.

5. Członek sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego może, wjeżdżając po raz pierwszy do Państwa przyjmującego w celu podjęcia służby albo przy pierwszym przyjeździe członka jego rodziny w celu spotkania z nim, wwieźć bezcłowo swoje rzeczy osobiste i meble, z których będzie korzystać przez okres swojej służby.

6. Członkowie sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego mogą wwozić bezcłowo na czas określony swoje prywatne pojazdy mechaniczne na użytek własny i członków swoich rodzin. Niniejszy przepis nie oznacza obowiązku zwolnienia pojazdów prywatnych z podatków z tytułu korzystania z dróg.

7. Wwóz mienia przez organy sił zbrojnych w innym celu niż do wyłącznego użytku sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego oraz wwóz na innych zasadach niż przewidziane w ust. 5 i 6 niniejszego artykułu, dokonany przez członków sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego, nie zwalniają, na mocy niniejszego artykułu, z jakichkolwiek opłat lub innych warunków.

8. Towary wwieszone bezcłowo zgodnie z ust. 2(b), 4, 5 lub 6 niniejszego artykułu:

- (a) mogą być dowolnie wywiezione pod warunkiem, że w przypadku towarów wwiezionych zgodnie z ust. 4 zaświadczenie wystawione zgodnie z powołanym ustępem zostanie przedstawione urzędowi celnemu. Organ celny może jednakże sprawdzić, czy podlegające wywozowi towary odpowiadają wpisanym w zaświadczeniu oraz czy rzeczywiście zostały wwieszone na warunkach określonych w ust. 2(b), 4, 5 lub 6, w zależności od sytuacji;
- (b) nie mogą być zbywane w Państwie przyjmującym w drodze sprzedaży lub darowizn. Jednakże w szczególnych przypadkach takie zbywanie może zostać dokonane na warunkach określonych przez organy Państwa przyjmującego (np. po opłaceniu cła i podatku oraz po spełnieniu wymogów odnośnie do kontroli handlu i dewizowej).

9. Towary zakupione w Państwie przyjmującym mogą być z niego wywiezione tylko w zgodzie z obowiązującymi przepisami tego Państwa.

10. Organy celne mogą zastosować szczególny tryb przekraczania granicy w odniesieniu do regularnych oddziałów lub formacji, pod warunkiem że organy te zostaną odpowiednio wcześniej powiadomione o takim zamiarze.

11. W odniesieniu do paliw, olejów i smarów używanych w służbowych pojazdach, statkach powietrznych i okrętach sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego Państwo przyjmujące podejmie szczególne działania mające na celu zwolnienie ich z cła i podatków.

12. W ustępach od 1 do 10 niniejszego artykułu:

„cło” oznacza opłaty celne oraz wszelkie inne opłaty i podatki płatne przy wwozie lub wywozie, w zależności od sytuacji, poza opłatami i podatkami, które nie są niczym innym jak opłatami za korzystanie z usług;

„wwódz” obejmuje również wycofanie towarów ze składów celnych lub spod stałego dozoru celnego, pod warunkiem że nie zostały one wyhodowane, wyprodukowane lub wytworzone w Państwie przyjmującym.

13. Postanowienia niniejszego artykułu mają zastosowanie do danych towarów nie tylko wtedy, gdy są one wwożone lub wywożone z Państwa przyjmującego, lecz także wówczas, gdy są one przewożone przez terytorium Umawiającej się Strony, i w takim przypadku pojęcie „Państwo przyjmujące” użyte w niniejszym artykule będzie także obejmować każdą Umawiającą się Stronę, przez której terytorium towary są przewożone.

Artykuł XII

1. Organy celne i skarbowe Państwa przyjmującego jako warunek przyznania jakichkolwiek zwolnień celnych lub podatkowych przewidzianych w niniejszej umowie mogą żądać przestrzegania warunków, jakie uznają za konieczne w celu przeciwdziałania nadużyciom.

2. Wyżej wspomniane organy mogą odmówić udzielenia jakiegokolwiek zwolnienia przewidzianego w niniejszej umowie w odniesieniu do wwozu do Państwa przyjmującego towarów i produktów wyhodowanych, wyprodukowanych lub wytworzonych w tym Państwie, które zostały wywiezione bez uiszczenia albo bez zwrotu podatków lub ceł, które są wymagane przy takim wywozie. Towary pobierane ze składów celnych będą traktowane jako przedmioty wwieszone, jeżeli uważało się je za towary wywiezione z powodu ich zdeponowania w składzie.

Artykuł XIII

1. W celu zapobieżenia przestępstwom celnym i skarbowym organy Państwa przyjmującego i Państwa wysyłającego będą udzielać sobie wzajemnie pomocy przy prowadzeniu odpowiednich dochodzeń oraz zbieraniu dowodów.

2. Organy sił zbrojnych będą udzielać sobie wszelkiej pomocy, w granicach swoich kompetencji, w celu dostarczenia organom celnym lub skarbowym Państwa przyjmującego wszelkich artykułów podlegających zajęciu.

3. Organy sił zbrojnych będą udzielać sobie wszelkiej możliwej pomocy w celu wyegzekwowania opłat celnych, podatków i kar od członków sił zbrojnych lub personelu cywilnego albo członków ich rodzin.

4. Pojazdy służbowe i przedmioty należące do sił zbrojnych lub ich personelu cywilnego, lecz nie do członka takich sił lub personelu cywilnego, skonfiskowane przez organy Państwa przyjmującego w związku z naruszeniem przepisów celnych lub skarbowych, zostaną przekazane odpowiednim organom sił zbrojnych Państwa wysyłającego.

Artykuł XIV

1. Siły zbrojne, personel cywilny, ich członkowie, jak również członkowie ich rodzin podlegają przepisom Państwa wysyłającego w odniesieniu do wymiany dewiz, a także przepisom obowiązującym w Państwie przyjmującym.

2. Właściwe organy Państwa przyjmującego i Państwa wysyłającego mogą wydać szczególne przepisy obowiązujące siły zbrojne lub personel cywilny, ich członków oraz członków ich rodzin, dotyczące wymiany dewiz.

Artykuł XV

1. Z zastrzeżeniem postanowień ust. 2 niniejszego artykułu niniejsza umowa pozostaje w mocy w przypadku działań zbrojnych, w stosunku do których ma zastosowanie Traktat Północnoatlantycki, jednakże postanowienia umowy dotyczące zaspokajania roszczeń określone w ust. 2 i 5 art. VIII nie będą mieć zastosowania do szkód wojennych oraz postanowienia umo-

wy wynikające w szczególności z art. III i VII zostaną niezwłocznie zmienione przez zainteresowane Umawiające się Strony, które mogą uzgodnić wprowadzenie zmian dotyczących stosowania umowy między nimi, jakie uznają za konieczne.

2. W przypadku działań zbrojnych, o których mowa wyżej, każda z Umawiających się Stron ma prawo, pod warunkiem zawiadomienia o tym pozostałych Umawiających się Stron z sześćdziesięciodniowym wyprzedzeniem, zawiesić stosowanie jakiegokolwiek z postanowień niniejszej umowy w odniesieniu do tej Strony. W przypadku skorzystania z tego prawa Umawiające się Strony niezwłocznie przystąpią do konsultacji w celu uzgodnienia odpowiednich uregulowań, które zastąpią zawieszono postanowienia.

Artykuł XVI

Wszelkie spory między Umawiającymi się Stronami dotyczące interpretacji i stosowania niniejszej umowy będą rozstrzygane w drodze negocjacji między nimi bez odwoływania się do jakiegokolwiek zewnętrznej jurysdykcji. O ile postanowienia niniejszej umowy wyraźnie nie stanowią inaczej, spory, które nie mogą być rozstrzygnięte w drodze bezpośrednich negocjacji, będą przedstawione Radzie Północnoatlantyckiej.

Artykuł XVII

Każda z Umawiających się Stron może w każdym czasie wystąpić z wnioskiem o zmianę jakiegokolwiek artykułu niniejszej umowy. Wnioski takie kierowane będą do Rady Północnoatlantyckiej.

Artykuł XVIII

1. Niniejsza umowa podlega ratyfikacji. Dokumenty ratyfikacji zostaną złożone w jak najkrótszym czasie Rządowi Stanów Zjednoczonych Ameryki, który poinformuje każde z Państw-Sygnatariuszy o dacie ich złożenia.

2. Niniejsza umowa wejdzie w życie trzydzieści dni po złożeniu dokumentów ratyfikacji przez cztery Państwa-Sygnatariuszy umowy i będzie obowiąz-

zywać w stosunkach między tymi Państwami-Sygnatariuszami. W stosunku do innych Państw-Sygnatariuszy wejdzie ona w życie trzydzieści dni po złożeniu przez nich dokumentów ratyfikacji.

3. Po wejściu w życie niniejszej umowy będzie ona pod warunkiem zgody Rady Północnoatlantyckiej i na warunkach, które ona określi, otwarta do przystąpienia dla każdego Państwa, które przystąpi do Traktatu Północnoatlantyckiego. Przystąpienie następuje przez złożenie dokumentu przystąpienia Rządowi Stanów Zjednoczonych Ameryki, który poinformuje każde Państwo-Sygnatariusza i Państwo przystępujące o dacie złożenia takiego dokumentu. W odniesieniu do każdego Państwa, w imieniu którego został złożony dokument przystąpienia, niniejsza umowa wejdzie w życie trzydzieści dni po złożeniu wyżej wymienionego dokumentu.

Artykuł XIX

1. Niniejsza umowa może być wypowiedziana przez każdą z Umawiających się Stron po upływie czterech lat od daty jej wejścia w życie.

2. Wypowiedzenie umowy przez Umawiającą się Stronę będzie dokonywane w drodze pisemnej notyfikacji skierowanej przez tę Umawiającą się Stronę do Rządu Stanów Zjednoczonych Ameryki, który notyfikuje wszystkim pozostałym Umawiającym się Stronom fakt złożenia takiej notyfikacji oraz informuje o dacie jej złożenia.

3. Wypowiedzenie staje się skuteczne po upływie roku od dnia otrzymania wyżej wymienionej notyfikacji przez Rząd Stanów Zjednoczonych Ameryki. Po upływie tego okresu umowa straci moc w odniesieniu do Umawiającej się Strony, która ją wypowiedziała, lecz pozostanie w mocy w stosunku do pozostałych Umawiających się Stron.

Artykuł XX

1. Z zastrzeżeniem postanowień ust. 2 i 3 niniejszego artykułu umowa będzie mieć zastosowanie jedynie wobec terytorium metropolii Umawiającej się Strony.

2. Niezależnie od powyższego każde Państwo może, w chwili złożenia dokumentu ratyfikacji lub przystąpienia albo w dowolnym czasie, notyfiko-

wać Rządowi Stanów Zjednoczonych Ameryki, że umowa niniejsza będzie stosowana (z zastrzeżeniem zawarcia specjalnego porozumienia między tym Państwem a każdym z zainteresowanych Państw wysyłających, o ile uzna takie porozumienie za niezbędne) wobec wszystkich lub któregośkolwiek z terytoriów, za których politykę zagraniczną Państwo to ponosi odpowiedzialność w ramach obszaru działania Traktatu Północnoatlantyckiego. Wtedy to niniejsza umowa zacznie obowiązywać wobec takiego terytorium lub takich terytoriów po upływie trzydziestu dni od otrzymania przez Rząd Stanów Zjednoczonych Ameryki takiej notyfikacji lub po upływie trzydziestu dni od zawarcia specjalnych porozumień, jeśli są one konieczne, albo od dnia jej wejścia w życie na mocy art. XVIII, w zależności od tego, który z tych terminów jest późniejszy.

3. Państwo, które złożyło deklarację zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu w sprawie rozciągnięcia mocy niniejszej umowy na terytorium, za którego politykę zagraniczną jest ono odpowiedzialne, może wypowiedzieć umowę oddzielnie w odniesieniu do tego terytorium, zgodnie z postanowieniami art. XIX.

Na dowód czego niżej podpisani pełnomocnicy podpisali niniejszą umowę.

Sporządzono w Londynie dnia 19 czerwca 1951 r. w językach angielskim i francuskim, przy czym obydwa teksty są jednakowo autentyczne, w jednym egzemplarzu, który zostanie złożony w archiwach Rządu Stanów Zjednoczonych Ameryki. Rząd Stanów Zjednoczonych Ameryki przekaze wszystkim Sygnatariuszom i Państwom przystępującym uwierzytelnione kopie niniejszej umowy.

*) Zgodnie z uzgodnieniem przyjętym w Londynie dnia 4 kwietnia 1952 r. funkcja Przewodniczącego Rady Zastępców zostaje zniesiona w związku ze zmianą struktury Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego. Od dnia 4 kwietnia 1952 r. funkcję przewodniczącego Rady Zastępców wykonuje Sekretarz Generalny Organizacji lub, w razie jego nieobecności, zastępca lub jakakolwiek inna osoba wyznaczona przez Radę Północnoatlantycką.

ZAŁĄCZNIK

Państwo

Ministerstwo lub instytucja

.....

.....

Tryptyk*)

Ważny od ..... do .....

dla czasowego wwozu do .....

następujących samochodów służbowych .....

Typ .....

Nr rejestracyjny .....

Nr silnika .....

Koła zapasowe .....

Wyposażenie stałe .....

.....

Nazwisko i podpis
posiadacza tryptyku

.....

Data wydania

Na mocy rozkazu

.....

.....

Czasowe wyjazdy i wjazdy

Nazwa portu
lub urzędu
celnego

Data

Podpis i pieczęć
celnika

Wyjazd
Wjazd
Wyjazd

Wjazd
Wyjazd
Wjazd
Wyjazd
Wjazd

*) Niniejszy dokument powinien być wystawiony w języku Państwa wysyłającego oraz w językach angielskim i francuskim.

Po zaznajomieniu się z powyższą umową, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- Rzeczpospolita Polska postanawia przystąpić do tej umowy,
- postanowienia umowy są ratyfikowane, przyjęte, potwierdzone i będą niezmiennie zachowywane.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 27 maja 1999 r.

Przypisy:

¹⁾ Art. III ust. 3 zmieniony przez obwieszczenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 8 września 2008 r. o sprostowaniu błędu (Dz.U.2008.170.1052).

Protokół

**dotyczący statusu międzynarodowych dowództw wojskowych,
ustanowionych na podstawie Traktatu Północnoatlantyckiego,**

sporządzony w Paryżu dnia 28 sierpnia 1952 r.

(Dz.U. z dnia 7 sierpnia 2000 r.)

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 28 sierpnia 1952 r. w Paryżu został sporządzony Protokół dotyczący statusu międzynarodowych dowództw wojskowych, ustanowionych na podstawie Traktatu Północnoatlantyckiego, w następującym brzmieniu:
Przekład

PROTOKÓŁ

**dotyczący statusu międzynarodowych dowództw wojskowych,
ustanowionych na podstawie Traktatu Północnoatlantyckiego,**

Strony Traktatu Północnoatlantyckiego, podpisanego w Waszyngtonie dnia 4 kwietnia 1949 r.,

biorąc pod uwagę, że na ich terytoriach, na podstawie Traktatu Północnoatlantyckiego, mogą być ustanowione, na mocy odrębnych porozumień, międzynarodowe dowództwa wojskowe oraz

pragnąc określić status tych dowództw i ich personelu na obszarze obowiązywania Traktatu Północnoatlantyckiego,

uzgodniły niniejszy protokół do Umowy sporządzonej w Londynie dnia 19 czerwca 1951 r., dotyczącej statusu ich sił zbrojnych:

Artykuł 1

W niniejszym protokole wyrażenie:

- (a) „Umowa” oznacza Umowę sporządzoną w Londynie dnia 19 czerwca 1951 r. przez Strony Traktatu Północnoatlantyckiego dotyczącą statusu ich sił zbrojnych;
- (b) „Naczelne Dowództwo” oznacza Naczelne Dowództwo Połączonych Sił Zbrojnych NATO w Europie, kwaterę Naczelnego Dowódcy Połączonych Sił Zbrojnych na Atlantyku oraz wszelkie równorzędne międzynarodowe dowództwo wojskowe, ustanowione na mocy Traktatu Północnoatlantyckiego;
- (c) „Dowództwo Sojusznicze” oznacza wszelkie Naczelne Dowództwo oraz wszelkie międzynarodowe dowództwo wojskowe ustanowione na mocy Traktatu Północnoatlantyckiego, które jest bezpośrednio podporządkowane Naczelnemu Dowództwu;
- (d) „Rada Północnoatlantycka” oznacza Radę ustanowioną na mocy artykułu 9 Traktatu Północnoatlantyckiego lub którykolwiek z jej organów pomocniczych upoważnionych do działania w jej imieniu.

Artykuł 2

Z zastrzeżeniem postanowień niniejszego protokołu, Umowę stosuje się do Dowództw Sojuszniczych na terytorium Strony niniejszego protokołu na obszarze obowiązywania Traktatu Północnoatlantyckiego oraz do wojskowego i cywilnego personelu takich Dowództw oraz członków ich rodzin zgodnie z definicjami zawartymi w punktach (a), (b) i (c) ust. 1 artykułu 3 niniejszego protokołu, gdy personel ten znajduje się na określonym wyżej terytorium w związku z pełnieniem obowiązków służbowych lub, w przypadku członków rodzin, w związku z pełnieniem obowiązków służbowych przez ich małżonka lub rodzica.

Artykuł 3

1. Dla celów stosowania Umowy w odniesieniu do Dowództwa Sojuszniczego wyrażenia „siły zbrojne”, „personel cywilny” oraz „członek

rodziny”, każdorazowo, kiedy występują w Umowie, posiadają znaczenie określone poniżej:

- (a) „siły zbrojne” oznacza personel przy Dowództwie Sojuszniczym, należący do lądowych, morskich lub powietrznych sił zbrojnych którejkolwiek ze Stron Traktatu Północnoatlantyckiego;
- (b) „personel cywilny” oznacza pracowników cywilnych nie będących osobami o statusie bezpieczeństwa ani też obywatelami jakiegokolwiek państwa, które nie jest stroną Traktatu, nie będących także obywatelami bądź osobami zamieszkałymi na stałe w Państwie przyjmującym, oraz którzy (i) pracują dla Dowództwa Sojuszniczego i są zatrudnieni przez siły zbrojne Strony Traktatu, lub (ii) zgodnie z decyzją Rady Północnoatlantyckiej mieszczą się w kategorii personelu cywilnego zatrudnionego w Dowództwie Sojuszniczym;
- (c) „członek rodziny” oznacza współmałżonka członka sił zbrojnych lub personelu cywilnego, zgodnie z definicją zawartą w punktach (a) i (b) niniejszego ustępu, albo dziecko takiego członka znajdujące się pod jego lub jej opieką.

2. Dowództwo Sojusznicze jest uważane dla celów artykułu II, ust. 2 artykułu V, ust. 10 artykułu VII, ust. 2, 3, 4, 7 i 8 artykułu IX oraz artykułu XIII Umowy za siły zbrojne.

Artykuł 4

Prawa i obowiązki, które Umowa przyznaje lub nakłada na Państwo wysyłające lub jego władze w odniesieniu do jego sił zbrojnych, personelu cywilnego lub też członków ich rodzin, są przyznawane w odniesieniu do Dowództwa Sojuszniczego, członków jego personelu i ich rodzin, wobec których zgodnie z artykułem 2 niniejszego protokołu stosuje się Umowę, właściwego Dowództwa Sojuszniczego i władz odpowiedzialnych wobec niego, z wyjątkiem następujących przypadków:

- (a) prawo do wykonywania jurysdykcji karnej i dyscyplinarnej przyznane organom wojskowym Państwa wysyłającego na mocy artykułu VII Umowy jest przekazane organom wojskowym Państwa, o ile takie można ustalić, którego prawu wojskowemu podlega zainteresowana osoba;
- (b) obowiązki nałożone na Państwo wysyłające lub jego organy na mocy artykułu II, ust. 4 artykułu III, ust. 5(a) i 6(a) artykułu VII, ust. 9 i 10 arty-

kułu VIII i artykułu XIII Umowy odnoszą się zarówno do Dowództwa Sojuszniczego, jak i do każdego Państwa, którego sił zbrojnych lub jakiegokolwiek członka lub pracownika tych sił zbrojnych lub członka jego rodziny to dotyczy;

- (c) dla celów ust. 2(a) i 5 artykułu III i artykułu XIV Umowy, w przypadku członków sił zbrojnych i członków ich rodzin, Państwo wysyłające będzie państwem, do którego sił zbrojnych należy dany członek personelu, a w przypadku członków personelu cywilnego i członków ich rodzin, państwem, o ile takie można ustalić, przez którego siły zbrojne dany członek personelu jest zatrudniony;
- (d) obowiązki nałożone na Państwo wysyłające na mocy ust. 6 i 7 artykułu VIII Umowy odnoszą się do państwa, do którego sił zbrojnych należy osoba, której działanie lub zaniechanie spowodowało wystąpienie roszczenia lub, w przypadku pracownika personelu cywilnego, do państwa, przez którego siły zbrojne jest on zatrudniony, lub, jeżeli nie ma takiego państwa, do Dowództwa Sojuszniczego, którego pracownikiem jest dana osoba.

Zarówno państwo – jeżeli takowe jest – do którego odnoszą się obowiązki wymienione w niniejszym ustępie, jak i zainteresowane Dowództwo Sojusznicze będą miały uprawnienia Państwa wysyłającego w związku z wyznaczeniem arbitra zgodnie z ust. 8 artykułu VIII.

Artykuł 5

Każdy członek Dowództwa Sojuszniczego posiada osobistą kartę identyfikacyjną wydaną przez Dowództwo, zawierającą imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia, narodowość, rangę, stopień lub numer (jeśli istnieje), fotografię i okres ważności. Karta taka musi być okazywana na żądanie.

Artykuł 6

1. Obowiązek zrzeczenia się roszczeń nałożony na Umawiające się Strony na mocy artykułu VIII Umowy odnosi się zarówno do Dowództwa Sojuszniczego, jak i do każdej Strony niniejszego protokołu.

2. Dla celów ust. 1 i 2 artykułu VIII Umowy:

- (a) własność Dowództwa Sojuszniczego lub Strony niniejszego protokołu, użytkowana przez Dowództwo Sojusznicze, będzie uważana za własność Umawiającej się Strony, użytkowaną przez jej siły zbrojne;
- (b) szkoda spowodowana przez członka sił zbrojnych lub personelu cywilnego, określonego zgodnie z ust. 1 artykułu 3 niniejszego protokołu, lub przez każdego innego pracownika Dowództwa Sojuszniczego będzie uważana za szkodę spowodowaną przez członka lub pracownika sił zbrojnych Umawiającej się Strony;
- (c) definicja pojęcia „należące do Umawiającej się Strony” określona w ust. 3 artykułu VIII odnosi się również do Dowództwa Sojuszniczego.

3. Roszczenia, do których odnosi się ust. 5 artykułu VIII Umowy, będą obejmować roszczenia (inne niż roszczenia wynikające z kontraktów oraz roszczenia, do których odnosi się ust. 6 lub 7 wspomnianego artykułu) wynikające z działania lub zaniechania każdego pracownika Dowództwa Sojuszniczego lub wynikające z każdego innego działania, zaniechania lub zdarzenia, za które Dowództwo Sojusznicze jest prawnie odpowiedzialne i które spowoduje powstanie szkody na terytorium Państwa przyjmującego wobec stron trzecich, innych niż Strony niniejszego protokołu.

Artykuł 7

1. Zwolnienie z opodatkowania przyznane zgodnie z artykułem X Umowy członkom sił zbrojnych lub personelu cywilnego w odniesieniu do ich wynagrodzeń i dodatków stosuje się w odniesieniu do członków personelu Dowództwa Sojuszniczego, rozumianego zgodnie z definicją zawartą w ust. 1(a) i (b) (i) artykułu 3 niniejszego protokołu, do wynagrodzeń i należności płaconych im jako takiemu personelowi przez siły zbrojne, do których należą lub też przez które są zatrudnieni. Ustęp ten nie zwalnia takiego członka lub pracownika z opodatkowania nałożonego przez państwo, którego jest on obywatelem.

2. Pracownicy Dowództwa Sojuszniczego według kategorii uzgodnionych przez Radę Północnoatlantycką będą zwolnieni z opodatkowania wynagrodzeń i dodatków płaconych im przez Dowództwo Sojusznicze, jako jego pracownikom. Każda Strona niniejszego protokołu może jednakże zawrzeć porozumienie z Dowództwem Sojuszniczym, na mocy którego Strona taka będzie zatrudniać i wyznaczać wszystkich swoich obywateli do Dowództwa

Sojuszniczego (z wyjątkiem, jeżeli takie jest życzenie Strony, obywateli, którzy nie posiadają prawa do stałego pobytu na jej terytorium), którzy mają służyć jako personel Dowództwa Sojuszniczego, oraz będzie płacić wynagrodzenia i dodatki tym osobom ze swoich własnych środków w zakresie przezeń ustalonym. Powyższe wynagrodzenia i należności mogą być opodatkowane przez zainteresowaną Stronę, lecz będą zwolnione z opodatkowania przez każdą inną Stronę. Jeżeli którakolwiek ze Stron niniejszego protokołu zawrze takie porozumienie lub dokona jego zmiany lub je wypowie, to Strony niniejszego protokołu nie będą dłużej związane postanowieniami pierwszego zdania niniejszego ustępu zobowiązującymi do zwolnienia z opodatkowania wynagrodzenia i dodatków płaconych swoim obywatelom.

Artykuł 8

1. W celu ułatwienia ustanowienia, budowy, utrzymania i działania Dowództwa Sojuszniczego Dowództwo takie w interesie wspólnej obrony oraz dla jego oficjalnej i wyłącznej korzyści będzie zwolnione, tak dalece, jak to jest możliwe, z opłat celnych i podatków mających wpływ na jego wydatki. Każda Strona niniejszego protokołu przystąpi do negocjacji z każdym Dowództwem Sojusznicznym działającym na jej terytorium, w celu zawarcia porozumienia wprowadzającego w życie niniejsze postanowienia.

2. Dowództwo Sojusznicze posiada, na tych samych warunkach, takie same prawa, jakie na mocy artykułu XI Umowy zostały przyznane siłom zbrojnym.

3. Postanowienia ust. 5 i 6 artykułu XI Umowy nie dotyczą obywateli Państwa przyjmującego, chyba że tacy obywatele należą do sił zbrojnych Strony niniejszego protokołu innej niż Państwo przyjmujące.

4. Wyrażenie „opłaty celne i podatki” w niniejszym artykule nie odnosi się do opłat za korzystanie z płatnych usług.

Artykuł 9

O ile Rada Północnoatlantycka nie zadecyduje inaczej:

- (a) każdy majątek nabyty z międzynarodowych środków znajdujących się w budżecie inwestycyjnym Dowództwa Sojuszniczego i niepotrzebny

dłużej Dowództwu, zgodnie z rozwiązaniami przyjętymi przez Radę Północnoatlantycką, może zostać zbyty, a dochody zostaną podzielone między Stronę Traktatu Północnoatlantyckiego lub przekazane na ich rzecz proporcjonalnie do ich udziałów w kosztach inwestycyjnych Dowództwa. Państwo przyjmujące ma prawo pierwokupu wszelkich nieruchomości sprzedawanych w ten sposób i znajdujących się na jego terytorium, o ile nie oferuje warunków mniej dogodnych od przedstawionych przez jakąkolwiek stronę trzecią;

- (b) wszelkie grunty, budynki lub stałe instalacje, przekazane do użytku Dowództwu Sojuszniczemu przez Państwo przyjmujące bez obciążania Dowództwa opłatą (inną niż nominalna) oraz nie będące dłużej potrzebne Dowództwu, zostaną zwrócone Państwu przyjmującemu, a każdy wzrost albo spadek wartości majątku przekazanego przez Państwo przyjmujące, wynikający z jego użytkowania przez Dowództwo, zostanie ustalony przez Radę Północnoatlantycką (z uwzględnieniem wszystkich odnośnych przepisów prawa Państwa przyjmującego) i podzielony lub przekazany na rzecz albo obciążony Stronę Traktatu Północnoatlantyckiego proporcjonalnie do ich udziałów w kosztach inwestycyjnych Dowództwa.

Artykuł 10

Każde Naczelne Dowództwo posiada osobowość prawną; ma ono zdolność do zawierania kontraktów, nabywania i zbywania własności. Państwo przyjmujące może jednak dokonać specjalnych ustaleń z Naczelnym Dowództwem lub każdym podległym mu Dowództwem Sojuszniczym działającym w imieniu Naczelnego Dowództwa.

Artykuł 11

1. Z zastrzeżeniem postanowień artykułu VIII Umowy Naczelne Dowództwo może być stroną postępowania prawnego jako powód lub pozwany. Jednakże Państwo przyjmujące i Naczelne Dowództwo, lub każde podległe mu i upoważnione przez niego Dowództwo Sojusznicze, mogą zgodzić się na to, aby Państwo przyjmujące działało w imieniu Naczelnego

Dowództwa w każdym postępowaniu prawnym, w którym Dowództwo jest stroną przed sądem Państwa przyjmującego.

2. Żadne środki egzekucyjne lub środki podjęte w celu zajęcia jego własności i środków finansowych nie zostaną powzięte wobec żadnego Dowództwa Sojuszniczego, z wyjątkiem realizacji celów, o których mowa w ust. 6(a) artykułu VII oraz w artykule XIII Umowy.

Artykuł 12

1. W celu umożliwienia posługiwania się własnym międzynarodowym budżetem Dowództwo Sojusznicze może posiadać każdego rodzaju walutę i prowadzić konta bankowe w każdej walucie.

2. Strony niniejszego protokołu, na wniosek Dowództwa Sojuszniczego, ułatwią przesyłanie funduszy takiego Dowództwa z jednego państwa do drugiego i zamianę każdej waluty posiadanej przez Dowództwo Sojusznicze na każdą inną walutę, jeśli jest to konieczne do wykonania wymogów każdego Dowództwa Sojuszniczego.

Artykuł 13

Archiwa i inne oficjalne dokumenty Dowództwa Sojuszniczego przechowywane w pomieszczeniach wykorzystywanych przez to Dowództwo lub będące w posiadaniu jakiegokolwiek stosownie upoważnionego członka Dowództwa są nienaruszalne, chyba że Dowództwo uchyli ten immunitet. Dowództwo będzie określać, na wniosek Państwa przyjmującego i w obecności przedstawiciela tego Państwa, charakter tych dokumentów celem potwierdzenia, że chronione są one immunitetem zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu.

Artykuł 14

1. Całość lub część niniejszego protokołu lub Umowy może mieć zastosowanie zgodnie z decyzją Rady Północnoatlantyckiej do każdego międzynarodowego dowództwa wojskowego lub organizacji (nie objętych definicją

zawartą w ust. (b) i (c) artykułu 1 niniejszego protokołu), które zostały ustanowione zgodnie z postanowieniami Traktatu Północnoatlantyckiego.

2. Z chwilą powstania Europejskiej Wspólnoty Obronnej niniejszy protokół może mieć zastosowanie do członków personelu Europejskich Sił Obronnych przy Dowództwie Sojuszniczym oraz do członków ich rodzin w czasie i w trybie określonym przez Radę Północnoatlantycką.

Artykuł 15

Wszelkie spory między Stronami niniejszego protokołu lub między jakąkolwiek Stroną a jakimkolwiek Dowództwem Sojuszniczym, związane z interpretacją i stosowaniem niniejszego protokołu, będą rozstrzygane w drodze negocjacji pomiędzy stronami sporu bez odwoływania się do jakiegokolwiek zewnętrznej jurysdykcji. Jeśli postanowienia niniejszego protokołu lub Umowy wyraźnie nie stanowią inaczej, spory, które nie mogą być rozstrzygnięte w drodze bezpośrednich negocjacji, powinny być przedstawione Radzie Północnoatlantyckiej.

Artykuł 16

1. Artykuły XV i XVII do XX Umowy mają zastosowanie do niniejszego protokołu tak, jak gdyby były one jego integralną częścią, ale też w taki sposób, aby protokół mógł być zmieniany, zawieszany, ratyfikowany, rozszerzany, aby można było doń przystępować lub go wypowiedzieć zgodnie z wymienionymi wyżej postanowieniami, niezależnie od Umowy.

2. Niniejszy protokół może być uzupełniany przez porozumienia dwustronne między Państwem przyjmującym a Naczelnym Dowództwem. Organy Państwa przyjmującego i Naczelne Dowództwo mogą zgodzić się na nadanie środkami administracyjnymi mocy obowiązującej, przed ratyfikacją, każdemu z postanowień niniejszego protokołu lub Umowy stosowanych przez nie.

Na dowód czego niżej podpisani pełnomocnicy podpisali niniejszy protokół.

Sporządzono w Paryżu dnia 28 sierpnia 1952 r. w językach angielskim i francuskim, przy czym obydwie teksty są jednakowo autentyczne, w jed-

nym egzemplarzu, który zostanie złożony w archiwach Rządu Stanów Zjednoczonych Ameryki. Rząd Stanów Zjednoczonych Ameryki przekaże wszystkim sygnatariuszom i państwom przystępującym uwierzytelnione kopie niniejszego protokołu.

Po zaznajomieniu się z powyższym protokołem, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- został on uznany za słuszny zarówno w całości, jak i każde z postanowień w nim zawartych,
- Rzeczpospolita Polska postanawia przystąpić do tego protokołu,
- postanowienia protokołu są ratyfikowane, przyjęte, potwierdzone i będą niezmiennie zachowywane.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia 27 maja 1999 r.

Koncepcja Strategiczna NATO z 2010 r.

„Koncepcja strategiczna obrony i bezpieczeństwa członków Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, przyjęta przez szefów państw i rządów w Lizbonie”¹

Aktywne zaangażowanie, nowoczesna obrona

Przedmowa

My, szefowie państw i rządów państw NATO jesteśmy zdecydowani, aby NATO nadal odgrywało wyjątkową i zasadniczą rolę w zapewnieniu naszej wspólnej obrony i bezpieczeństwa. Koncepcja Strategiczna wyznaczy kierunek następnej fazy ewolucji NATO tak, aby nadal było ono efektywne w zmieniającym się świecie, w obliczu nowych zagrożeń, z nowymi zdolnościami i nowymi partnerami:

- Potwierdza ona zobowiązanie między naszymi państwami co do wzajemnej obrony przed atakiem, włączając w to obronę przed nowymi zagrożeniami dla bezpieczeństwa naszych obywateli;
- Zobowiązuje Sojusz do zapobiegania kryzysom, opanowywania konfliktów i stabilizowania sytuacji pokonfliktowych, włączając w to bliższą współpracę z naszymi międzynarodowymi partnerami, szczególnie Organizacją Narodów Zjednoczonych i Unią Europejską;
- Oferuje naszym partnerom na całym świecie lepsze polityczne związki z Sojuszem i istotną rolę w kształtowaniu operacji prowadzonych pod egidą NATO, do których wnoszą wkład;
- Zobowiązuje NATO do poparcia celu tworzenia warunków dla świata bez broni nuklearnej – ale potwierdza, że tak długo jak broń nuklearna istnieje, NATO pozostanie Sojuszem nuklearnym;
- Potwierdza nasze niezmiennie zobowiązanie do utrzymywania otwartych drzwi do NATO dla wszystkich europejskich demokracji, które

---

¹ Tłumaczenie BBN: Andrzej Juszcak, 17 stycznia 2011 r., https://www.bbn.gov.pl/pl/wydarzenia/2694_dok.html (dostęp 27 stycznia 2014 r.).

spełniają standardy członkostwa, ponieważ rozszerzenie przyczynia się do naszego celu Europy całej, wolnej i pozostającej w pokoju;

- Zobowiązuje NATO do ciągłej reformy w stronę bardziej skutecznego, sprawnego i elastycznego Sojuszu, aby nasi podatnicy uzyskali maksimum bezpieczeństwa za pieniądze, które inwestują w obronność.

Obywatele naszych państw liczą, że NATO obroni państwa sojusznicze, rozmieści sprawne siły wojskowe tam gdzie to konieczne i wtedy, kiedy będzie to wymagane dla naszego bezpieczeństwa i przyczyni się do promowania wspólnego bezpieczeństwa z naszymi partnerami na całym globie. Mimo że świat się zmienia, zasadnicza misja NATO pozostaje taka sama: zapewnić, aby Sojusz pozostał niezrównaną wspólnotą wolności, pokoju, bezpieczeństwa i wspólnych wartości.

***

Główne zadania i zasady

1. Fundamentalnym i trwałym celem NATO jest zagwarantowanie wolności i bezpieczeństwa wszystkich członków z wykorzystaniem politycznych i wojskowych środków. Dzisiaj Sojusz pozostaje zasadniczym źródłem stabilności w nieprzewidywalnym świecie.

2. Państwa członkowskie NATO tworzą unikatową wspólnotę wartości, przywiązaną do zasad wolności jednostki, demokracji, praw człowieka i praworządności. Sojusz jest jednoznacznie przywiązany do celów i zasad Karty Narodów Zjednoczonych i Traktatu Waszyngtońskiego, które uznają nadrzędną odpowiedzialność Rady Bezpieczeństwa za utrzymanie międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa.

3. Polityczne i wojskowe więzi między Europą a Ameryką Północną funkcjonują w NATO od czasu jego utworzenia w 1949 roku; więź transatlantycka jest jak zawsze silna i ważna dla zachowania euroatlantyckiego pokoju i bezpieczeństwa. Bezpieczeństwo członków NATO po obu stronach Atlantyku jest niepodzielne. Będziemy nadal bronić go razem, na bazie solidarności, wspólnego celu i uczciwego rozłożenia powinności.

4. Współczesne środowisko bezpieczeństwa obejmuje szeroki i zmieniający się zestaw wyzwań dla bezpieczeństwa terytorium i ludności NATO. W celu zapewnienia ich bezpieczeństwa Sojusz musi i będzie kontynuować efektywnie realizację trzech głównych zadań, które łącznie przyczyniają się

do zagwarantowania bezpieczeństwa członkom Sojuszu, zawsze zgodnie z prawem międzynarodowym:

- Obrona zbiorowa. Członkowie NATO będą zawsze udzielać sobie pomocy w wypadku ataku, zgodnie z Artykułem 5 Traktatu Waszyngtońskiego. Zobowiązanie to pozostaje zdecydowane i wiążące. NATO będzie odstraszało i broniło przed groźbą agresji i przed wyłaniającymi się wyzwaniami bezpieczeństwa tam, gdzie zagrażają one fundamentalnemu bezpieczeństwu sojuszników i Sojuszu jako całości.
- Zarządzanie kryzysowe. NATO ma unikatowy i sprawny zestaw politycznych i wojskowych zdolności, aby reagować na pełne spektrum kryzysów – przed, w czasie i po konfliktach. NATO będzie: aktywnie stosować odpowiednią kombinację politycznych i wojskowych narzędzi w celu udzielania pomocy w opanowywaniu rozwijających się kryzysów, które mogą oddziaływać na bezpieczeństwo Sojuszu, zanim nastąpi ich eskalacja w konflikty; wygaszać trwające konflikty, które wpływają na bezpieczeństwo Sojuszu; wspierać umacnianie stabilności w sytuacjach pokonfliktowych, tam gdzie przyczynia się to do bezpieczeństwa euroatlantyckiego.
- Bezpieczeństwo kooperatywne. Zewnętrzna sytuacja polityczna i bezpieczeństwa wpływa na Sojusz i sam Sojusz może ją kształtować. Sojusz będzie aktywnie angażował się na rzecz umocnienia międzynarodowego bezpieczeństwa poprzez partnerstwo z właściwymi państwami i innymi organizacjami międzynarodowymi, poprzez aktywne wnoszenie wkładu do kontroli zbrojeń, nieprolifracji i rozbrojenia, i poprzez utrzymanie drzwi do członkostwa w Sojuszu otwartych dla wszystkich europejskich demokracji, które spełniają standardy NATO.

5. NATO jest unikatowym i zasadniczym transatlantyckim forum konsultacji we wszystkich sprawach, które dotyczą terytorialnej integralności, politycznej niezależności i bezpieczeństwa wszystkich jego członków, jak stanowi to Artykuł 4. Traktatu Waszyngtońskiego. Każda kwestia bezpieczeństwa będąca przedmiotem zainteresowania któregokolwiek z członków może być poddana pod rozagę w NATO w celu dzielenia się informacją, wymiany poglądów i, tam gdzie to właściwe wypracowania wspólnego podejścia.

6. W celu możliwie skutecznej i sprawnej realizacji pełnego zakresu misji NATO, sojusznicy będą angażować się w ciągły proces reform, modernizacji i transformacji.

Środowisko bezpieczeństwa

7. Dzisiaj obszar euroatlantycki jest spokojny i zagrożenie terytorium NATO atakiem konwencjonalnym jest niewielkie. Jest to historyczny sukces polityki silnej obrony, euroatlantyckiej integracji i aktywnego partnerstwa, które wytyczyły drogę NATO przez ponad pół wieku.

8. Konwencjonalne zagrożenie nie może być jednak zignorowane. Wiele regionów i państw na świecie pozyskuje istotne, nowoczesne zdolności wojskowe, a konsekwencje tych działań dla międzynarodowej stabilności i euroatlantyckiego bezpieczeństwa trudno przewidzieć. Dotyczy to między innymi proliferacji pocisków balistycznych, które stwarzają realne i rosnące zagrożenie dla obszaru euroatlantyckiego.

9. Proliferacja broni nuklearnej i innej broni masowego rażenia oraz środków jej przenoszenia zagraża nieobliczalnymi konsekwencjami dla globalnej stabilności i dobrobytu. W następnej dekadzie proliferacja będzie wyjątkowo ostrym problemem w niektórych najbardziej niestabilnych regionach świata.

10. Terroryzm stwarza bezpośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa obywateli państw NATO i szerzej dla międzynarodowej stabilności i dobrobytu. Grupy terrorystyczne przenikają i rozprzestrzeniają się na obszarach o strategicznym znaczeniu dla Sojuszu; nowoczesna technologia powoduje wzrost zagrożenia i zwiększa potencjał ataków terrorystycznych, w szczególności gdyby terroryści weszli w posiadanie nuklearnych, chemicznych, biologicznych lub radiologicznych zdolności.

11. Brak stabilności lub konflikt poza granicami NATO może bezpośrednio zagrozić bezpieczeństwu Sojuszu, w tym poprzez podsycanie ekstremizmu, terroryzmu i transnarodowych nielegalnych działań, takich jak przemyt broni, narkotyków i ludzi.

12. Ataki cybernetyczne stają się coraz częstsze, lepiej zorganizowane i bardziej kosztowne biorąc pod uwagę szkody, jakie wyrządzają administracjom rządowym, biznesowi, gospodarce, a potencjalnie także transportowi, sieciom dostaw i innej infrastrukturze krytycznej; mogą one osiągnąć poziom, którego przekroczenie zagraża narodowemu i euroatlantyckiemu dobrobytowi, bezpieczeństwu i stabilności. Źródłem takich ataków mogą być obce siły wojskowe i służby wywiadowcze, zorganizowane grupy przestępcze, terrorystyczne i/lub grupy ekstremistyczne.

13. Wszystkie państwa są w coraz większym stopniu zależne od dróg tranzytowych, na których opiera się międzynarodowy handel, bezpieczeństwo ener-

getyczne i dobrobyt. Wymagają one większych międzynarodowych wysiłków, żeby zapewnić ich odporność na atak lub przerwanie. Niektóre państwa NATO staną się bardziej zależne od zagranicznych dostawców energii i w niektórych przypadkach od zagranicznych sieci dostaw i dystrybucji energii. Ponieważ większość światowej konsumpcji jest transportowana na skalę światową, dostawy energii są w coraz większym stopniu narażone na załamania.

14. Niektóre znaczące trendy związane z technologią – włączając w to rozwój broni laserowej, walkę elektroniczną oraz technologie, hamujące dostęp do przestrzeni kosmicznej, najprawdopodobniej będą w poważny sposób oddziaływać na planowanie wojskowe i operacje NATO.

15. Kluczowe ograniczenia w dziedzinie środowiska naturalnego i zasobów, włączając w to ryzyka zdrowotne, zmiany klimatu, niedobory wody i wzrastające potrzeby energetyczne, będą dalej kształtowały przyszłe środowisko bezpieczeństwa w dziedzinach zainteresowania NATO oraz będą miały możliwość znacząco wpłynąć na planowanie i operacje NATO.

Obrona i odstraszanie

16. Sojusz ponosi największą odpowiedzialność za ochronę i obronę naszego terytorium i naszej ludności przed atakiem, tak jak stanowi to Artykuł 5 Traktatu Waszyngtońskiego. Sojusz nie traktuje żadnego państwa jako wroga. Jednak, nikt nie powinien mieć wątpliwości co do zdecydowania NATO w przypadku, kiedy bezpieczeństwo któregośkolwiek z jego członków miałoby zostać zagrożone.

17. Odstraszanie, oparte na właściwej kombinacji nuklearnych i konwencjonalnych zdolności, pozostaje zasadniczym elementem naszej całościowej strategii. Okoliczności, w jakich użycie broni nuklearnej może być rozważane są wysoce odległe. Jednak tak długo jak długo będzie istnieć broń nuklearna, NATO pozostanie Sojuszem nuklearnym.

18. Najwyższą gwarancją bezpieczeństwa sojuszników są siły nuklearne Sojuszu, szczególnie te będące w posiadaniu Stanów Zjednoczonych; niezależne strategiczne siły nuklearne Wielkiej Brytanii i Francji, które mają własną rolę w ramach odstraszania, jednocześnie wnoszą wkład do całościowego odstraszania i bezpieczeństwa sojuszników.

19. Zapewnimy, aby NATO dysponowało pełnym zakresem zdolności niezbędnych do odstraszania i obrony przed jakimkolwiek zagrożeniem bezpieczeństwa naszych społeczeństw. Dlatego będziemy:

- Utrzymywać właściwą kombinację sił nuklearnych i konwencjonalnych;
- Utrzymywać zdolność do jednoczesnego prowadzenia większych połączonych operacji oraz kilku mniejszych operacji obrony zbiorowej i reagowania kryzysowego, w tym operacji na odległych obszarach strategicznych;
- Rozwijać i utrzymywać silne, mobilne siły konwencjonalne zdolne do szybkiego rozmieszczania w celu realizacji zadań na mocy Artykułu 5, jak i operacji ekspedycyjnych Sojuszu, w tym Siły Odpowiedzi NATO;
- Realizować niezbędne szkolenie, ćwiczenia, planowanie ewentualnościowe oraz wymianę informacji dla zapewnienia naszej obrony przed całym wachlarzem konwencjonalnych i wyłaniających się wyzwań w dziedzinie bezpieczeństwa, a także zapewniać odpowiednie, znaczące wsparcie i wzmocnienie wszystkim sojusznikom;
- Zapewniać możliwie najszerszy udział sojuszników w kolektywnym planowaniu obronnym dotyczącym zadań do spełnienia przez broń nuklearną, bazowania sił nuklearnych w czasie pokoju oraz w ustaleniach dotyczących dowodzenia, kontroli i konsultacji;
- Rozwijać zdolności do obrony naszych społeczeństw i terytoriów przed atakiem pocisków balistycznych jako zasadniczy element naszej obrony zbiorowej, przyczyniający się do niepodzielnego bezpieczeństwa Sojuszu. Będziemy aktywnie dążyć do współpracy z Rosją i innymi partnerami euroatlantyckimi w dziedzinie obrony przeciwrakietowej;
- Dalej rozwijać zdolność NATO do obrony przed zagrożeniem bronią masowego rażenia: chemiczną, biologiczną, radiologiczną i nuklearną;
- Rozwijać dalej nasze możliwości zapobiegania, wykrywania, obrony przed atakami cybernetycznymi oraz odtwarzania zdolności po nich, w tym wykorzystując proces planowania NATO na rzecz wzmocnienia i koordynacji narodowych zdolności w dziedzinie obrony cybernetycznej, włączając instytucje NATO w scentralizowany system ochrony cybernetycznej oraz integrując system monitorowania, ostrzegania i reagowania cybernetycznego NATO z państwami członkowskimi;
- Wzmacniać zdolności do wykrywania i obrony przed międzynarodowym terroryzmem, w tym poprzez pogłębioną analizę zagrożenia, zwiększone konsultacje z naszymi partnerami i rozwój odpowiednich

zdolności wojskowych, włączając w to pomoc w szkoleniu sił lokalnych w ich walce z terroryzmem;

- Rozwijać zdolności do wniesienia wkładu na rzecz bezpieczeństwa energetycznego, włączając w to ochronę krytycznej infrastruktury energetycznej, szlaków i linii tranzytowych, współpracę z partnerami i konsultacje wśród sojuszników na bazie ocen strategicznych i planowania ewentualnościowego;
- Zapewniać, aby Sojusz pozostawał w czołówce w zakresie oceny wpływu pojawiających się technologii na bezpieczeństwo i aby planowanie wojskowe uwzględniało potencjalne zagrożenia;
- Utrzymywać niezbędne poziomy wydatków obronnych, tak aby nasze siły zbrojne były wystarczająco wyposażone;
- Kontynuować przegląd całości sytuacji NATO w zakresie odstraszenia i obrony przed całym wachlarzem zagrożeń, biorąc pod uwagę zmiany w ewoluującym międzynarodowym środowisku bezpieczeństwa.

Bezpieczeństwo poprzez zarządzanie kryzysowe

20. Kryzysy i konflikty poza granicami NATO mogą stwarzać bezpośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa terytorium i społeczeństw Sojuszu. Dlatego NATO będzie angażować się tam gdzie to możliwe i konieczne, aby zapobiegać kryzysom, opanowywać je, stabilizować sytuacje pokonfliktowe oraz wspierać procesy odbudowy.

21. Doświadczenia z operacji NATO, w szczególności w Afganistanie i na Zachodnich Bałkanach świadczą jasno, że wszechstronne polityczne, cywilne i wojskowe podejście jest niezbędne do efektywnego zarządzania kryzysowego. Sojusz będzie angażował się aktywnie wraz z innymi międzynarodowymi aktorami przed, w czasie i po kryzysach, aby promować wspólną analizę, planowanie i prowadzenie działań w terenie w celu zapewnienia maksymalnej spójności i efektywności całości międzynarodowych wysiłków.

22. Najlepszym sposobem opanowywania konfliktów jest zapobieganie im, zanim się pojawią. NATO będzie ciągle monitorować i analizować międzynarodowe środowisko, aby przewidywać kryzysy i, gdzie to właściwe, podejmować aktywne kroki w celu zapobiegania im, zanim przerodzą się w większe konflikty.

23. Tam, gdzie zapobieganie okaże się nieskuteczne, NATO będzie przygotowane i zdolne do zapanowania nad trwającymi działaniami wojennymi.

NATO posiada unikatowe zdolności w sferze opanowywania konfliktów, włączając w to niezrównane zdolności do rozmieszczania i utrzymywania znaczących sił wojskowych w polu. Operacje prowadzone pod egidą NATO wskazują, że Sojusz może wnieść istotny wkład do wysiłków w zakresie międzynarodowego opanowywania konfliktów.

24. Nawet wówczas, gdy konflikt zbliża się do końca, międzynarodowa społeczność często musi zapewnić ciągłe wsparcie, aby stworzyć warunki do trwałej stabilności. NATO będzie przygotowane i zdolne do wniesienia wkładu na rzecz stabilizacji i rekonstrukcji, w ścisłym współdziałaniu i konsultacji, gdziekolwiek to możliwe, z innymi właściwymi podmiotami międzynarodowymi.

25. Aby zapewnić efektywność w całym spektrum zarządzania kryzysowego, będziemy:

- Wzmacniać wymianę danych wywiadowczych w ramach NATO, aby lepiej przewidywać, kiedy kryzysy mogą się wydarzyć i jak im najlepiej zapobiegać;
- Dalej rozwijać doktrynę i wojskowe zdolności na rzecz operacji ekspedycyjnych, włączając w to operacje przeciwpartyzanckie, stabilizacyjne i w zakresie odbudowy;
- Tworzyć odpowiednie, choć skromne, zdolności cywilnego zarządzania kryzysowego w celu bardziej efektywnego współdziałania z cywilnymi partnerami, wykorzystując doświadczenia z operacji prowadzonych pod egidą NATO. Te zdolności mogą także być wykorzystane do planowania, angażowania i koordynowania działań cywilnych, dopóki warunki nie pozwolą na przekazanie tych obowiązków i zadań innym podmiotom;
- Wzmacniać zintegrowane cywilno-wojskowe planowanie w całym spektrum kryzysowym;
- Rozwijać zdolności do szkolenia i budowy lokalnych sił w strefach kryzysowych, aby miejscowe władze były możliwie najszybciej zdolne do utrzymywania bezpieczeństwa bez międzynarodowej pomocy;
- Wyznaczać i szkolić cywilnych specjalistów z państw członkowskich, gotowych do szybkiego rozmieszczania przez sojuszników w wybranych misjach, zdolnych do pracy wraz z naszym wojskowym personelem oraz cywilnymi specjalistami z państw i instytucji partnerskich;
- Poszerzać i intensyfikować polityczne konsultacje wśród sojuszników i partnerów, zarówno regularnie, jak i na wszystkich etapach kryzysu – przed, w czasie i po nim.

Promowanie międzynarodowego bezpieczeństwa poprzez współpracę

Kontrola zbrojeń, rozbrojenie i nieprolifерacja

26. NATO dąży do zapewnienia swego bezpieczeństwa przy możliwie najniższym poziomie sił zbrojnych. Kontrola zbrojeń, rozbrojenie i nieprolifерacja przyczyniają się do pokoju, bezpieczeństwa i stabilności oraz powinny zapewnić nieumniejszone bezpieczeństwo wszystkim członkom Sojuszu. Będziemy nadal wносить wkład do wzmocnienia kontroli zbrojeń i promowania rozbrojenia, zarówno w zakresie broni konwencjonalnej jak i broni masowego rażenia, a także wysiłków w dziedzinie nieprolifерacji:

- Jesteśmy zdecydowani dążyć do budowy bezpieczniejszego świata dla wszystkich i do tworzenia warunków do budowania świata bez broni nuklearnej zgodnie z celami Traktatu o Nierozprzestrzaniu Broni Jądrowej, w sposób który wspiera międzynarodową stabilność i opiera się na zasadzie nieumniejszonego bezpieczeństwa dla wszystkich;
- Wraz ze zmianami w środowisku bezpieczeństwa od końca zimnej wojny, zmniejszyliśmy radykalnie ilość broni jądrowej stacjonującej w Europie i znaczenie broni nuklearnej w strategii NATO. Będziemy dążyć do tworzenia warunków do dalszych redukcji w przyszłości;
- W przypadku jakichkolwiek przyszłych redukcji, naszym celem powinno być dążenie do uzyskania rosyjskiej zgody na zwiększenie transparentności co do jej broni nuklearnej w Europie i przemieszczenie tej broni z dala od terytorium państw NATO. Jakikolwiek dalsze kroki muszą brać pod uwagę niewspółmierność [potencjału NATO] w stosunku do większych rosyjskich zapasów broni nuklearnej krótkiego zasięgu;
- Jesteśmy zaangażowani w kontrolę zbrojeń konwencjonalnych, która zapewnia przewidywalność, przejrzystość i środki do utrzymywania zbrojeń na możliwie najniższym poziomie dla stabilności. Będziemy działać w celu wzmocnienia reżimu kontroli broni konwencjonalnej w Europie na bazie wzajemności, przejrzystości i [zasady] zgody państwa-gospodarza;
- Będziemy poszukiwać sposobów przyczynienia się, poprzez nasze polityczne środki i zdolności wojskowe, do międzynarodowych wysiłków w celu walki z proliferacją;
- Narodowe decyzje dotyczące kontroli zbrojeń i rozbrojenia mogą mieć wpływ na bezpieczeństwo członków Sojuszu. Zobowiązujemy się do

utrzymywania i rozszerzania, gdy to niezbędne, właściwych konsultacji wśród sojuszników w tych sprawach.

Otwarte drzwi

27. Rozszerzenie NATO przyczyniło się w sposób zasadniczy do bezpieczeństwa członków; perspektywa dalszego rozszerzenia i duch kooperatywnego bezpieczeństwa wpłynęły na pogłębienie stabilności w Europie. Naszemu celowi, jakim jest cała i wolna Europa, wyznająca wspólne wartości, najlepiej służyłaby ostateczna integracja ze strukturami euroatlantyckimi wszystkich tych państw europejskich, które tego sobie życzą.

- Drzwi do członkostwa NATO pozostają w pełni otwarte dla wszystkich europejskich demokracji, które podzielają wartości naszego Sojuszu, które są chętne i zdolne do przyjęcia odpowiedzialności i zobowiązań wynikających z członkostwa i których włączenie może przyczynić się do wspólnego bezpieczeństwa i stabilności.

Partnerstwa

28. Promowanie euroatlantyckiego bezpieczeństwa najlepiej zapewnia szeroka sieć stosunków partnerskich z państwami i organizacjami na całym świecie. Te partnerstwa stanowią konkretny i wartościowy wkład do sukcesu fundamentalnych zadań NATO.

29. Dialog i współpraca z partnerami mogą wnieść konkretny wkład w umocnienie międzynarodowego bezpieczeństwa, w obronę wartości, na których wspiera się Sojusz, w operacje NATO i w przygotowanie zainteresowanych państw do członkostwa w NATO. Te relacje będą opierać się na zasadzie wzajemności, wzajemnych korzyści i wzajemnego poszanowania.

30. Będziemy umacniać nasze partnerstwa poprzez elastyczne formaty, skupiające razem NATO i partnerów – w obrębie istniejących struktur i poza nimi:

- Jesteśmy przygotowani do rozwijania politycznego dialogu i praktycznej współpracy ze wszystkimi państwami i odpowiednimi organizacjami na całym świecie, które podzielają nasze zainteresowanie utrzymywaniem pokojowych stosunków międzynarodowych;
- Będziemy otwarci na konsultacje z każdym państwem partnerskim na tematy bezpieczeństwa, będące przedmiotem wspólnego zainteresowania;

- Będziemy zapewniać naszym operacyjnym partnerom ramową rolę w kształtowaniu strategii i decyzji dotyczących misji prowadzonych pod egidą NATO, w których uczestniczą;
- Będziemy dalej rozwijać nasze istniejące partnerstwa, zachowując ich specyfikę.

31. Współpraca między NATO i Organizacją Narodów Zjednoczonych w operacjach na całym świecie stanowi istotny wkład do bezpieczeństwa. Sojusz dąży do pogłębienia politycznego dialogu i praktycznej współpracy z ONZ, jak postanowiono w Deklaracji ONZ-NATO podpisanej w 2008 roku, w tym poprzez:

- Wzmocnienie łączności między kwaterami obu organizacji;
- Bardziej regularne polityczne konsultacje;
- Wzmocnioną praktyczną współpracę w zakresie opanowywania kryzysów, w które angażują się obie organizacje.

32. Aktywna i efektywna Unia Europejska przyczynia się do całościowego bezpieczeństwa obszaru euroatlantyckiego. Dlatego UE jest unikatowym i istotnym partnerem NATO. Obie organizacje mają w większości tych samych członków i wszyscy członkowie obu organizacji wyznają te same wartości. NATO uznaje znaczenie obrony europejskiej – silniejszej i o większych zdolnościach. Witamy wejście w życie Traktatu Lizbońskiego, który zapewnia ramy wzmocnienia zdolności UE do podjęcia wspólnych wyzwań w dziedzinie bezpieczeństwa. Sojusznicy spoza UE wnoszą znaczący wkład do tych wysiłków. Dla strategicznego partnerstwa między NATO i UE ich najpełniejsze zaangażowanie w te wysiłki ma zasadnicze znaczenie. NATO i UE mogą i powinny odgrywać uzupełniającą się i wzajemnie wzmacniającą rolę we wspieraniu międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. Jesteśmy zdecydowani wnieść nasz wkład do tworzenia bardziej dogodnych warunków, w ramach których będziemy:

- W pełni umacniać strategiczne partnerstwo z UE w duchu pełnej wzajemnej otwartości, przejrzystości, komplementarności i poszanowania autonomii oraz instytucjonalnej integralności obu organizacji;
- Umocnić naszą praktyczną współpracę w operacjach w ramach całego spektrum kryzysowego, od skoordynowanego planowania do wzajemnego wsparcia w polu;
- Poszerzać nasze polityczne konsultacje na wszystkie tematy będące przedmiotem wspólnego zainteresowania, aby wypracowywać wspólne oceny i zamiary;

- Pełniej współpracować w rozwijaniu zdolności w celu minimalizacji duplikowania wysiłków i maksymalizacji ekonomiki kosztów.

33. Współpraca NATO-Rosja ma znaczenie strategiczne, ponieważ przyczynia się do tworzenia wspólnego obszaru pokoju, stabilizacji i bezpieczeństwa. NATO nie stanowi zagrożenia dla Rosji. Przeciwnie, chcemy dążyć do prawdziwego strategicznego partnerstwa między NATO a Rosją i będziemy działać zgodnie z tym, oczekując wzajemności ze strony Rosji.

34. Relacje NATO-Rosja opierają się na celach, zasadach i zobowiązaniach wynikających z Aktu Stanowiącego NATO-Rosja i Deklaracji Rzymskiej, szczególnie tych dotyczących poszanowania demokratycznych zasad i suwerenności, niepodległości i terytorialnej integralności wszystkich państw obszaru euroatlantyckiego. Mimo różnic w szczegółowych kwestiach jesteśmy przekonani, że bezpieczeństwo NATO i Rosji są wzajemnie powiązane i że silne, i konstruktywne partnerstwo oparte na wzajemnym zaufaniu, przejrzystości i przewidywalności może najlepiej służyć naszemu bezpieczeństwu. Jesteśmy zdecydowani:

- Wzmacniać polityczne konsultacje i praktyczną współpracę z Rosją w dziedzinach wzajemnego zainteresowania, włączając w to obronę przeciwrakietową, walkę z terroryzmem, narkotykami i piractwem oraz promowanie szerszego międzynarodowego bezpieczeństwa;
- Wykorzystać w pełni potencjał Rady NATO-Rosja na rzecz dialogu i wspólnego działania z Rosją.

35. Euroatlantycka Rada Partnerstwa i Partnerstwo dla Pokoju zajmują centralne miejsce w naszej wizji całej, wolnej i pokojowej Europy. Jesteśmy zdecydowani rozwijać przyjazne i kooperatywne relacje ze wszystkimi państwami regionu śródziemnomorskiego i naszą intencją jest dalsze rozwijanie Dialogu Śródziemnomorskiego w nadchodzących latach. Przywiązujemy duże znaczenie do pokoju i stabilności w regionie Zatoki Perskiej i naszą intencją jest umacnianie współpracy w ramach Stambulskiej Inicjatywy Współpracy. Będziemy zmierzali do:

- Wzmocnienia konsultacji i praktycznej współpracy wojskowej z naszymi partnerami w ramach Euroatlantyckiej Rady Partnerstwa;
- Kontynuowania i rozwoju partnerstw z Ukrainą i Gruzją w ramach Komisji NATO-Ukraina i Komisji NATO-Gruzja, opartych na decyzji NATO podjętej na szczycie w Bukareszcie w 2008 roku, mając na uwadze euroatlantycką orientację lub aspiracje każdego z tych państw;

- Ułatwiania euroatlantyckiej integracji Zachodnich Bałkanów w celu zapewnienia trwałego pokoju i stabilności, opartych na wartościach demokratycznych, regionalnej współpracy i stosunkach dobrosąsiedzkich;
- Pogłębiania współpracy z obecnymi członkami Dialogu Śródziemnomorskiego, pozostając otwartymi na włączenie do Dialogu innych państw regionu;
- Rozwijania głębszego partnerstwa w dziedzinie bezpieczeństwa z naszymi partnerami z Zatoki Perskiej i pozostawania w gotowości do powitania nowych partnerów w Stambulskiej Inicjatywie Współpracy.

Reforma i transformacja

36. NATO jest unikatowym w historii Sojuszem bezpieczeństwa, dysponującym siłami wojskowymi zdolnymi do wspólnego działania w każdym środowisku, który może kontrolować operacje w każdym miejscu, wykorzystując do tego zintegrowaną strukturę dowodzenia i który ma w swojej dyspozycji zasadnicze zdolności, na które niewielu sojuszników mogłoby sobie pozwolić indywidualnie.

37. NATO musi mieć wystarczające zasoby – finansowe, wojskowe i ludzkie – do realizacji misji, które są istotne dla bezpieczeństwa społeczeństw i terytorium Sojuszu. Te zasoby muszą być jednakże wykorzystywane w możliwie najbardziej skuteczny i sprawny sposób.

Będziemy:

- Doskonalić zdolność do rozmieszczania naszych sił i do kontynuowania operacji w polu, włącznie z podejmowaniem wysiłków zmierzających do osiągnięcia celów NATO w zakresie zdolności wojsk do ich użycia;
- Zapewniać maksymalną spójność planowania obronnego, ograniczać zbędne dublowanie oraz koncentrować rozwój naszych zdolności na nowoczesnych wymaganiach;
- Rozwijać i wykorzystywać zdolności w sposób połączony, ze względu na ekonomikę kosztów oraz jako wyraz solidarności;
- Zachować i umacniać wspólne zdolności, standardy, struktury i finansowanie, które nas łączą;
- Angażować się w proces ciągłych reform, aby usprawniać struktury, doskonalić metody działania i maksymalizować skuteczność.

Sojusz XXI wieku

38. My, polityczni przywódcy NATO, jesteśmy zdecydowani kontynuować odnowę Sojuszu tak, aby jego cel był adekwatny do wyzwań bezpieczeństwa XXI wieku. Jednoznacznie zobowiązujemy się do utrzymania jego efektywności jako najbardziej skutecznego Sojuszu polityczno-wojskowego na kuli ziemskiej. Nasz Sojusz kwitnie będąc źródłem nadziei, ponieważ jest oparty na wspólnych wartościach, wolności jednostki, demokracji, prawach człowieka oraz praworządności, a także ponieważ naszym wspólnym głównym i trwałym celem jest gwarantowanie wolności i bezpieczeństwa jego członków. Te wartości i cele są uniwersalne i niezmiennie i jesteśmy zdecydowani bronić ich demonstrując naszą jedność, solidarność, siłę i zdecydowanie.

Deklaracja szczytu NATO o zdolnościach obronnych *Chicago, 20 maja 2012 r.¹*

1. Jako przywódcy Sojuszu jesteśmy zdecydowani zapewnić, że NATO zachowa i rozwinie zdolności niezbędne do wykonywania podstawowych zadań związanych ze wspólną obroną, zarządzaniem kryzysowym i kooperatywnym bezpieczeństwem – i tym samym odgrywać będzie istotną rolę w promowaniu bezpieczeństwa na świecie. Musimy sprostać tej odpowiedzialności, walcząc jednocześnie z kryzysem finansowym i reagując na ewoluujące wyzwania geostrategiczne. NATO pozwala nam uzyskać większe bezpieczeństwo, niż którykolwiek z członków Sojuszu, działając w pojedynkę, zdołałby osiągnąć. Potwierdzamy niesłabnące znaczenie silnej więzi transatlantyckiej oraz sojuszniczej solidarności, jak również wagę współdzielenia odpowiedzialności, ról i ryzyk dla sprostania wyzwaniom, przed którymi stoją zarówno północnoamerykańscy, jak i europejscy sojusznicy. Uznajemy znaczenie silniejszej i bardziej sprawnej obrony europejskiej oraz z zadowoleniem przyjmujemy wysiłki Unii Europejskiej wzmacniające jej potencjał odpowiadania na wspólne wyzwania w dziedzinie bezpieczeństwa. Wysiłki te same z siebie są ważnym wkładem w więź transatlantycką.

2. Siłę NATO stanowią wojska Sojuszu – ich wyszkolenie, wyposażenie, interoperacyjność i doświadczenie – połączone i kierowane przez zintegrowaną strukturę dowodzenia. Sukces naszych wojsk w Libii, Afganistanie, na Bałkanach i w zwalczaniu piractwa jest żywą ilustracją tego, że NATO w dalszym ciągu nie ma sobie równych w zdolności do rozmieszczenia i utrzymania siły militarnej chroniącej bezpieczeństwo naszych społeczeństw oraz wniesienia wkładu do międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa.

3. Sukces ten jest wynikiem ponad sześćdziesięciu lat bliskiej współpracy w dziedzinie obronności. Pracując wspólnie w ramach NATO mamy większą zdolność zapewnienia naszym obywatelom bezpieczeństwa – i to znacznie skuteczniej i wydajniej – niż w wypadku działań samodzielnych.

---

¹ „Bezpieczeństwo Narodowe” nr 22, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa 2012 r., s. 191–195.

4. Od czasu szczytu w Lizbonie i przyjęcia tam nowej Koncepcji Strategicznej udało nam się już osiągnąć konkretny postęp w zapewnianiu, że NATO ma zdolności niezbędne do obrony obywateli, prowadzenia operacji zarządzania kryzysowego oraz wzmacniania kooperatywnego bezpieczeństwa. Inne ważne przedsięwzięcia to:

- Dziś ogłosiliśmy tymczasową zdolność do obrony przed rakietami balistycznymi jako pierwszy krok do ustanowienia systemu obrony przeciwrakietowej NATO, który będzie chronić terytoria, ludność oraz wojska europejskich członków NATO przed wzrastającymi zagrożeniami spowodowanymi proliferacją rakiet balistycznych, opierając się na zasadach niepodzielności bezpieczeństwa członków Sojuszu i solidarności NATO, sprawiedliwego podziału ryzyka i obciążeń, z uwzględnianiem poziomu zagrożenia, dostępności i technicznej wykonalności.
- Wprowadzamy w życie wysoce zaawansowany system Sojuszniczego rozpoznania terenu (*Alliance Ground Surveillance*), aby nasze wojska mogły lepiej i bezpieczniej wypełniać zleczone im misje; w związku z tym kilku członków Sojuszu podjęło ważną inicjatywę, która ma w szerokim stopniu udoskonalić połączony wywiad, nadzór i rozpoznanie.
- Rozszerzyliśmy misję strzeżenia przestrzeni powietrznej nad państwami bałtyckimi. Misja ta i inne przedsięwzięcia związane z kontrolą przestrzeni powietrznej w Europie, w których członkowie Sojuszu współpracują w imię bezpieczeństwa i upewniania, to widoczne znaki sojuszniczej solidarności.
- Wprowadzamy nową, bardziej ekonomiczną i skuteczniejszą strukturę dowodzenia.
- Osiągnęliśmy stały postęp w rozwijaniu szeregu zdolności, które ustaliliśmy w Lizbonie jako krytyczne dla skutecznego prowadzenia operacji, w tym: poprawę obrony przed atakami cybernetycznymi, rozbudowę systemu dowodzenia i kontroli powietrznej NATO oraz zwiększenie zdolności w Afganistanie do wymiany danych wywiadowczych, rozpoznawczych i nadzorczych oraz do zwalczania improwizowanych ładunków wybuchowych.

5. W świetle tego postępu z ufnością postawiliśmy sobie cel stworzenia Sił NATO 2020: nowoczesnych, ściśle powiązanych ze sobą wojsk wyposażonych, wyszkolonych i dowodzonych tak, aby były w stanie działać razem oraz z partnerami w dowolnym środowisku.

6. Fundamentalne w osiągnięciu tego celu będą usprawnienia w sposobach rozwijania i dostarczania zdolności, jakich wymagają misje. Oprócz istotnych wysiłków krajowych i istniejących, sprawdzonych wielonarodowych form współpracy, takich jak strategiczny transport powietrzny oraz powietrzne ostrzeganie i kontrola, musimy znaleźć nowe sposoby ściślejszej współpracy, która pozwoli nam nabyć i utrzymać kluczowe umiejętności, ustalić potrzeby priorytetowe i konsultować zmiany w naszych planach obronnych. Powinniśmy również pogłębić więzi między sojusznikami oraz między sojusznikami a partnerami, oparte na wzajemnych korzyściach. Utrzymanie silnego przemysłu obronnego w Europie i możliwie najlepsze wykorzystanie potencjału współpracy przemysłów obronnych w całym Sojuszu pozostają podstawowym warunkiem zapewnienia niezbędnych zdolności do 2020 r. oraz później.

7. Inteligentna obrona (*smart defence*) jest w centrum nowego podejścia. Rozwój i rozmieszczenie zdolności obronnych to przede wszystkim obowiązek każdego kraju. Jednak ze względu na wzrastające koszty technologii oraz ograniczane budżety obronne niektóre kluczowe zdolności wielu członków Sojuszu można rozwinąć i nabyć wyłącznie przez wspólną pracę. Dlatego też z zadowoleniem przyjmujemy decyzje członków Sojuszu o rozpoczęciu poszczególnych wielonarodowych projektów, dotyczących m.in. lepszej ochrony naszych wojsk, lepszego rozpoznania i wyszkolenia. Te projekty zapewnią większą skuteczność operacyjną, ekonomikę wydatków oraz ściślejsze powiązania między naszymi wojskami. Dzięki nim zdobędziemy również doświadczenia dla kolejnych projektów typu *smart defence* w przyszłości.

8. Jednak *smart defence* to coś więcej. Inicjatywa ta oznacza zmienioną perspektywę, okazję do odnowienia kultury współpracy, w której wielonarodowe współdziałanie otrzymuje nowe znaczenie jako skuteczna i produktywna opcja rozwoju zdolności krytycznych.

9. Rozwijanie większych zdolności wojskowych Europy wzmocni więź transatlantycką, wzmoże bezpieczeństwo wszystkich członków Sojuszu i wesprze sprawiedliwy podział ciężarów, korzyści i zobowiązań wynikających z członkostwa w nim. W tym kontekście NATO będzie ściśle współpracować z Unią Europejską, tak jak zostało to uzgodnione, aby zapewnić, że nasza Inicjatywa inteligentnej obrony i unijna Inicjatywa łączenia i udostępniania zasobów wojskowych (*pooling and sharing*) będą się uzupełniać i wzajemnie wzmacniać. Z zadowoleniem przyjmujemy wysiłki Unii Europejskiej, w szczególności w obszarach tankowania powietrznego, wsparcia medycz-

nego, nadzoru morskiego i szkolenia. Witamy także wysiłki podejmowane przez europejskich sojuszników i partnerów w tych i innych dziedzinach. Nasz sukces w dalszym ciągu będzie zależeć od wzajemnej przejrzystości i otwartości między oboma organizacjami.

10. Czynimy także kroki zmierzające do wzmocnienia więzi łączących nasze wojska, jak również z wojskami naszych partnerów. Prowadzona przez NATO operacja nad Libią po raz kolejny potwierdziła, jak ważne są takie związki. Zaraz po tym, jak na szczeblu politycznym zapadła decyzja o rozpoczęciu misji NATO, piloci Sojuszu byli w powietrzu, działając wspólnie – skrzydło w skrzydło – i z pilotami z krajów europejskich spoza NATO oraz z krajów arabskich. Był to warunek niezbędny do wojskowego i politycznego sukcesu misji.

11. Na tym sukcesie będziemy budować Inicjatywę połączonych sił. Będziemy rozwijać edukację i szkolenie personelu, uzupełniając w ten sposób istotne wysiłki poszczególnych krajów. Wzmoczymy ćwiczenia. Powiążemy w jeszcze większym stopniu nasze systemy. Wzmocnimy więzy między strukturą dowodzenia NATO, strukturą wojskową NATO i krajowymi kwaterami członków. Zwiększymy również współpracę sił operacji specjalnych, w tym poprzez Kwaterę sił operacji specjalnych NATO. Wzmocnimy użycie Sił Odpowiedzi NATO, tak aby odgrywały większą rolę w poprawie zdolności wojsk Sojuszu do wspólnego działania oraz wkładu do potencjału odstraszania i obrony. W miarę możliwości rozbudujemy także nasze więzi z partnerami tak, aby w razie wzajemnej chęci wspólnego działania, było ono możliwe.

12. Jakkolwiek od ostatniego szczytu wiele osiągnięto we wzmacnianiu Sojuszu oraz zważywszy na zwiększone poleganie wielu sojuszników na wielonarodowej współpracy i zdolnościach, wiele pozostaje do zrobienia. W tym celu przyjęliśmy Pakiet obronny, który pomoże nam rozwijać i dostarczać zdolności, jakich wymagają nasze misje i operacje. Będziemy nadal reformować nasze struktury i procedury w kierunku zwiększonej efektywności, w tym wynikającej z lepszego wykorzystania naszych budżetów.

13. Siła NATO leży w jedności. Do 2020 r. i później, zobligowani wymogiem użycia zasobów obrony w najbardziej efektywny sposób, będziemy pogłębiać ową jedność, aby utrzymać i podnieść wartość siły wojskowej NATO.

Przegląd polityki obronnej i odstraszania NATO *Chicago, 20 maja 2012 r.¹*

I. Wprowadzenie / kontekst

1. Na szczycie w Lizbonie szefowie państw i rządów zlecieli generalny *przegląd potencjału* odstraszania i obrony Sojuszu przed szerokim spektrum zagrożeń, z uwzględnieniem zmian zachodzących w międzynarodowym środowisku bezpieczeństwa. Przez ostatni rok NATO poddawało wnikliwej analizie stan odstraszania i obrony. Rezultaty przeglądu są przedstawione poniżej.

2. Najważniejszym obowiązkiem NATO jest obrona naszego terytorium i społeczeństw przed atakiem, zgodnie z postanowieniami artykułu 5 Traktatu Waszyngtońskiego. Sojusz nie uważa żadnego kraju za wroga. Nie należy jednak wątpić w determinację NATO, gdyby bezpieczeństwo któregoś z jego członków zostało zagrożone. NATO zagwarantuje utrzymanie pełnego zakresu zdolności do odstraszania i obrony przed wszelkimi zagrożeniami bezpieczeństwa naszych społeczeństw, jeśli takie powstały. Celem sojuszników jest wzmocnienie odstraszania jako istotnego elementu zbiorowej obrony oraz przyczynienia się do niepodzielnego bezpieczeństwa Sojuszu.

3. Przegląd wzmocnił spójność Sojuszu oraz trwałą wiarygodność jego pozycji. Wykazał również na nowo wartość wysiłków Sojuszu, których celem jest wpływanie w pozytywny sposób na międzynarodowe środowisko bezpieczeństwa poprzez kooperatywne bezpieczeństwo oraz wkład, jaki kontrola zbrojeń, rozbrojenie i nieprolifracja mogą wnieść do osiągnięcia celów bezpieczeństwa, celów, które są w pełni zgodne z celami i zasadami Karty Narodów Zjednoczonych i Traktatu Północnoatlantyckiego. NATO będzie nadal dążyć do utrzymywania bezpieczeństwa przy jak najniższym poziomie sił.

---

¹ „Bezpieczeństwo Narodowe” nr 22, *op.cit.*, s. 197–205.

4. Strategiczna Koncepcja NATO opisuje *środowisko bezpieczeństwa*, na które składa się szeroki i wciąż ewoluujący zestaw szans i wyzwań dla bezpieczeństwa terytorium i ludności NATO. Chociaż zagrożenie związane z konwencjonalnym atakiem na terytorium NATO jest niewielkie, nie można go ignorować. Utrzymujące się konflikty regionalne nadal są powodem do niepokoju Sojuszu, podobnie jak rosnące wydatki na obronę w innych częściach świata oraz zdobywanie przez wschodzące potęgi coraz bardziej zaawansowanych zdolności. Globalizacja, wyłaniające się wyzwania w zakresie bezpieczeństwa, takie jak zagrożenia cybernetyczne, ograniczenia dostępu do kluczowych środowisk i zasobów naturalnych, w tym ryzyko zaopóźnienia w dostawach energii, oraz pojawienie się nowych technologii będą nadal kształtować przyszłe środowisko bezpieczeństwa w obszarach będących przedmiotem zainteresowania NATO. Pewne podatne na zagrożenia, słabe i upadłe lub upadające państwa, łącznie ze zwiększającymi się zdolnościami aktorów niepaństwowych, będą w dalszym ciągu źródłem niestabilności i potencjalnych konfliktów. Czynniki te wraz z istniejącymi zagrożeniami i wyzwaniami, takimi jak proliferacja rakiet balistycznych oraz broni masowego rażenia, piractwo i terroryzm, będą nadal wpływać na nieprzewidywalność środowiska bezpieczeństwa.

5. Obecne *środowisko gospodarcze* jest pełne wyzwań, czego dowodem są wprowadzane w ostatnim czasie redukcje w budżetach obronnych wielu państw sojuszniczych oraz możliwość dalszych cięć. W szczególności sojusznicy uznają wyzwanie, jakim jest utrzymanie nowoczesnych i skutecznych sił konwencjonalnych w czasach ograniczonych budżetów. Mimo tych trudności finansowych sojusznicy są zaangażowani w utrzymanie pełnego zakresu zdolności niezbędnych do utrzymania ambicji Sojuszu oraz rozwijają innowacyjne podejścia do współpracy w zakresie podnoszenia zdolności, które pomogą osiągnąć ten cel.

6. Wydarzenia w środowisku strategicznym, jakie nastąpiły od czasu szczytu w Lizbonie, oraz sam przegląd potwierdziły wagę trzech podstawowych zadań, określonych w Koncepcji Strategicznej. Po raz kolejny potwierdzamy nasze zaangażowanie w *zbiorową obronę*, która pozostaje kamieniem węgielnym Sojuszu, w *zarządzanie kryzysowe* oraz *kooperatywne bezpieczeństwo*.

7. Zdecydowana polityka odstraszenia i obrony wzmacnia zwartość Sojuszu, w tym także więź transatlantycką, które Sojusz osiąga poprzez sprawiedliwy i trwałe podział ról, obowiązków oraz ciężarów.

II. Wkład wnoszony przez siły jądrowe

8. Broń jądrowa stanowi podstawowy komponent całokształtu zdolności NATO do odstraszania i obrony, obok sił konwencjonalnych i obrony przeciwrakietowej. Przegląd wykazał, że potencjał jądrowy Sojuszu spełnia obecnie kryteria stanu skutecznego odstraszania i obrony.

9. Okoliczności, w jakich rozważanoby jakiekolwiek użycie broni jądrowej, są skrajnie odległe. Dopóki istnieć będzie broń jądrowa, dopóty NATO pozostanie sojuszem nuklearnym. Najwyższą gwarancję bezpieczeństwa dają sojusznikom strategiczne siły jądrowe Sojuszu, szczególnie te Stanów Zjednoczonych; niezależne strategiczne siły nuklearne Wielkiej Brytanii i Francji, które odgrywają własne role odstraszania, wnoszą wkład do całości potencjału odstraszania i bezpieczeństwa sojuszników.

10. Sojusznicy uznają wagę niezależnych i jednostronnych negatywnych gwarancji bezpieczeństwa, jakie oferują Stany Zjednoczone, Wielka Brytania oraz Francja. Te gwarancje zapewniają – bez uszczerbku dla odrębnych zastrzeżeń, które każde z państw załączyło do tych gwarancji, włączając w to nieodłączne prawo do samoobrony, uznawane na mocy artykułu 51 Karty Narodów Zjednoczonych – że broń jądrowa nie będzie zastosowana ani użyta do zastraszenia wobec państw nieposiadających broni jądrowej będących jednocześnie stronami Układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej oraz stosujących się do zobowiązań w sprawie nuklearnej nieprolifracji. Sojusznicy ponadto uznają wartość, jaką mają te oświadczenia w wysiłkach zmierzających do zatrzymania rozprzestrzeniania broni jądrowej. Sojusznicy odnotowują, że państwa, które przydzieliły NATO broń jądrową, stosują wobec niej gwarancje, jakie każde z nich zaoferowało na poziomie narodowym, w tym osobne warunki, które każde z tych krajów dołączyło do tych gwarancji.

11. Dążąc do stworzenia warunków i rozważając opcje dalszych redukcji niestrategicznej broni jądrowej przydzielonej NATO, zainteresowani sojusznicy², zapewnią jej bezpieczeństwo i ochronę oraz utrzymanie jej efektywności dopóty, dopóki NATO pozostawać będzie sojuszem nuklearnym. Wymaga to skupienia się na niezawodnym przywództwie oraz instytucjonalnej perfekcji w misji nuklearnego odstraszania, jak również planowego przewodnictwa zgodnego z wymogami XXI w.

² Tj. wszyscy członkowie Grupy Planowania Nuklearnego.

12. W związku z naszym zobowiązaniem do utrzymania sojuszu nuklearnego tak długo, jak długo istnieć będzie broń nuklearna, sojusznicy są zgodni, że Rada Północnoatlantycka przydzieli właściwym komisjom zadania przygotowania koncepcji zapewnienia możliwie jak najszerszego możliwego udziału sojuszników³ w podziale odpowiedzialności nuklearnych przedsięwzięć, w szczególności w razie, gdyby NATO miało zdecydować się na zmniejszenie swej zależności od niestrategicznej broni jądrowej rozmieszczonej w Europie.

III. Wkład wnoszony przez siły konwencjonalne

13. Konwencjonalne siły sojuszników, ich skuteczność wzmocniona strukturami i procedurami Sojuszu, w których są łączone, stanowią niezbędny wkład do odstraszania przed szerokim spektrum zagrożeń oraz do obrony. Ze swej natury mogą być one używane w sposób elastyczny i zapewniać Sojuszowi szeroką gamę opcji, które pozwalają mu reagować na nieprzewidziane sytuacje. Mają one także wkład w widoczną gwarancję zwartości Sojuszu, jak również determinację i zobowiązanie do odpowiedzi na kwestie dotyczące bezpieczeństwa każdego z członków Sojuszu.

14. Pośród kluczowych cech charakteryzujących siły sojusznicze muszą się znaleźć nowoczesność, elastyczność, interoperacyjność oraz zdolność do odnalezienia się w rozmaitych okolicznościach, m.in. podczas operacji bojowych o dużej intensywności. Siły takie muszą być w stanie prowadzić z powodzeniem i utrzymywać szeroki zakres operacji związanych z *obroną kolektywną* i *reagowaniem kryzysowym*, w tym na strategiczny dystans. Istotne jest, aby można je było szybko dyslokować i utrzymać; aby były w stanie prowadzić operacje wspólnie z innymi państwami i organizacjami oraz mogły się dostatecznie adaptować do nieprzewidzianego rozwoju wypadków. Muszą również przyczyniać się do stawienia czoła przyszłym wyzwaniom, takim jak ataki cybernetyczne, terroryzm, przerwanie krytycznych linii dostaw oraz proliferacja broni masowego rażenia. Sojusznicy zobowiązują się do zwiększania możliwości dla swych sił konwencjonalnych, zwłaszcza tych w Siłach Odpowiedzi NATO, wspólnego przeprowadzania ćwiczeń oraz szkoleń i w ten sposób między innymi wzmacniania zdolności zgodnego operowania wszędzie na terytorium Sojuszu i poza nim.

---

³ Tj. wszystkich członków Grupy Planowania Nuklearnego.

15. Większość potencjału konwencjonalnego, który jest obecnie dostępny i będzie dostępny podczas przyszłych operacji prowadzonych przez Sojusz, zapewniają indywidualnie sojusznicy; dlatego muszą zapewnić *adekwatne środki* dla wyposażenia swoich wojsk, tak aby miały wymagane cechy, bez względu na obecne, prawdopodobnie przedłużone trudności finansowe.

16. Niemniej jednak wystawienie i utrzymanie zdolności niezbędnych do realizowania całego zakresu misji sojuszniczych w czasach *ostrych ograniczeń budżetowych* wymaga nowego podejścia koncepcyjnego, które na pierwszym miejscu stawia ustalenie i dążenie do realizowania priorytetów, wielonarodową współpracę oraz odpowiednią specjalizację, jak również zwiększanie wysiłków w celu zapewnienia interoperacyjności sił sojuszników i, odpowiednio, naszych partnerów. Trwające prace zmierzające do nakreślenia tego, jak Sojusz zamierza sprostać przyszłym wymaganiom dotyczącym zdolności, czyli Siły NATO 2020, będą w tym kontekście kluczowe. Ten pakiet będzie kontynuować trwające właśnie ważne prace nad *transformacją i reformą* struktur Sojuszu oraz procedur jako częścią skutecznego i odpowiedzialnego finansowo podejścia do rozwoju zdolności. Powinno to dotyczyć dalszego rozwoju potencjału obrony cybernetycznej oraz włączania jej do struktur i procedur Sojuszu. Tak jak zostało to już wyrażone w Koncepcji Strategicznej, ważną kwestią dla NATO i Unii Europejskiej pozostanie pełniejsza współpraca w obszarze rozwoju potencjałów, aby unikać niepotrzebnego dublowania wysiłków i zapewnić maksymalną opłacalność.

17. Konwencjonalne siły sojusznicze mają ważną rolę do odegrania we wspieraniu *wspólnego bezpieczeństwa*, m.in. poprzez współpracę i kontakty z siłami zbrojnymi krajów partnerskich. Takie działania mogą mieć szerszy efekt stabilizacyjny, sprzyjając kształtowaniu i poprawie środowiska bezpieczeństwa Sojuszu, zaszczepiając stabilność i zapobiegając konfliktom.

IV. Wkład wnoszony przez obronę przeciwrakietową

18. Proliferacja rakiet balistycznych budzi coraz większy niepokój Sojuszu i jest coraz większym zagrożeniem dla jego bezpieczeństwa. Potencjał obrony przeciwrakietowej NATO będzie bardzo istotnym uzupełnieniem zdolności Sojuszu do odstraszania i obrony. Wzmocni on zaangażowanie we wspólną obronę przed zagrożeniami XXI w. W Lizbonie sojusznicy doszli do porozumienia w sprawie zdolności do obrony rakietowej, która zapewnia

objęcie pełnym zakresem i ochroną ludności, terytorium i sił europejskich krajów NATO przed zagrożeniem, jakie stwarza proliferacja rakiet balistycznych. Opiera się ona na zasadach niepodzielności bezpieczeństwa sojuszniczego i solidarności NATO, sprawiedliwego rozłożenia ryzyka i obciążeń, jak również rozsądnego wysiłku, z uwzględnieniem poziomu zagrożenia, finansowej wydolności i technicznej wykonalności oraz według najnowszych wspólnych ocen zagrożenia uzgodnionych przez Sojusz. Obrona przeciwrakietowa stanie się integralną częścią całokształtu obronnej postawy Sojuszu, w większym stopniu wzmocni więź transatlantycką i przyczyni się do niepodzielności bezpieczeństwa sojuszników.

19. W Chicago szefowie państw i rządów ogłosili, że NATO osiągnęło przejściową zdolność w zakresie obrony przeciwrakietowej. Stany Zjednoczone włączą Europejskie adaptacyjne fazowe podejście w natowski system obrony przeciwrakietowej. Przywódcy Sojuszu witają także z zadowoleniem decyzje podjęte przez poszczególne kraje członkowskie, które mają na celu wkład w system obrony przeciwrakietowej NATO, zachęcają do kolejnych dobrowolnych wkładów ze strony sojuszników, w tym poprzez wielonarodową współpracę, których celem jest zapewnienie odpowiednich zdolności. Sojusz będzie nadal wdrażać podjęte w pakiecie lizbońskim zobowiązanie dotyczące najpilniejszych potrzeb związanych z budowaniem zdolności prawdziwie interoperacyjnej obrony przeciwrakietowej NATO opartej na sieci dowodzenia i kontroli natowskiej Aktywnej warstwowej obrony teatru działań przed rakietami balistycznymi (ALTBMĐ) oraz sieci kontroli jako szkieletu jej uruchomienia.

20. Obrona przeciwrakietowa może uzupełniać rolę, jaką odgrywa broń jądrowa w odstraszaniu; nie może jej jednak zastąpić. Ta zdolność ma charakter czysto defensywny i została ustanowiona w świetle zagrożeń płynących spoza obszaru euroatlantyckiego. Oczekuje się, że zdolności obrony przeciwrakietowej NATO skomplikowałyby plany przeciwnika i zminimalizowałyby wyrządzone szkody. Skuteczna obrona przeciwrakietowa dostarczy również cennego czasu na podjęcie decyzji w sytuacji kryzysowej. Podobnie jak inne systemy uzbrojenia, potencjał obrony przeciwrakietowej nie jest w stanie zaoferować całkowitej i trwałej skuteczności. Natowska zdolność do obrony przed rakietami balistycznymi wraz ze skuteczną bronią jądrową i siłami konwencjonalnymi, jest dowodem naszej determinacji w zakresie odstraszania i obrony przed wszelkimi zagrożeniami dla bezpieczeństwa naszych społeczeństw, płynącymi spoza obszaru euroatlantyckiego.

21. Obrona przeciwrakietowa NATO nie jest wymierzona w Rosję ani nie ma na celu podważania strategicznego czynnika odstraszającego Rosji. Sojusz w duchu wzajemności, maksymalnej przejrzystości oraz obopólnego zaufania będzie w sposób energiczny dążył do współpracy w zakresie obrony przeciwrakietowej z Rosją oraz – zgodnie z sojuszniczą polityką angażowania – z krajami trzecimi w obszarze obrony przed rakietami balistycznymi, nawiązywał kontakty z odpowiednimi państwami, podejmując decyzje za każdym razem indywidualnie.

V. Wkład wnoszony przez kontrolę zbrojeń, rozbrojenie i nieprolifrację

22. Kontrola zbrojeń, rozbrojenie oraz nieprolifracja odgrywają *ważną rolę* w osiągnięciu przez Sojusz celów związanych z bezpieczeństwem. Zarówno sukces, jak i porażka tych wysiłków mogą mieć bezpośredni wpływ na środowisko kreujące zagrożenie NATO i stąd w ten sposób dotyczyć polityki odstraszania i obrony. Tam gdzie to się udało, wysiłki przekładały się na bardziej bezpieczne, stabilne i przewidywalne stosunki międzynarodowe na niższych szczeblach sił zbrojnych i zbrojeń poprzez skuteczne i weryfikowalne porozumienia o kontroli zbrojeń oraz, w zakresie rozbrojenia, eliminację bądź zakaz stosowania całości kategorii uzbrojenia. Istniejące porozumienia dotyczą prawie wszystkich aspektów pracy Sojuszu. Jednakże, jak dotąd nie udało się w pełni osiągnąć wszystkich celów, a świat w dalszym ciągu stoi w obliczu kryzysów związanych z proliferacją, problemów koncentracji sił lub braku przejrzystości.

23. NATO *angażuje się na różne sposoby*, np. poprzez koordynację stanowisk dotyczących niektórych kwestii związanych z kontrolą zbrojeń konwencjonalnych, oraz służąc jako forum dla konsultacji i wymiany informacji, również z partnerami, na tematy rozbrojenia i nieprolifracji. W zakresie kontroli zbrojeń konwencjonalnych Sojusz przyjął bezpośrednią rolę koordynującą zarówno w negocjacjach, jak i we wdrażaniu. W innych przypadkach dotyczących rozbrojenia i nieprolifracji NATO przyczynia się do zwiększania świadomości międzynarodowej.

24. Sojusz jest zdecydowany, aby – w sposób, który sprzyja stabilności międzynarodowej i opiera się na zasadzie nieumniejszonego bezpieczeństwa dla wszystkich – dążyć do bardziej bezpiecznego świata dla wszystkich i stworzyć *warunki dla świata bez broni nuklearnej*, zgodnie z celami postawionymi w Układzie o nieprolifracji broni jądrowej.

25. Mając na celu opracowanie szczegółowych propozycji oraz zwiększenie wzajemnego zrozumienia w sprawie natowskiej i rosyjskiej polityki niestrategicznych sił nuklearnych w Europie, sojusznicy oczekują dalszego rozwoju przejrzystości i wymiany idei budowania zaufania z Federacją Rosyjską w Radzie NATO-Rosja.

26. Od zakończenia zimnej wojny NATO w ogromnym stopniu ograniczyło liczbę, rodzaje oraz gotowość głowic nuklearnych rozmieszczonych w Europie, a strategia sojusznicza w znacznie mniejszym stopniu opiera się na broni jądrowej. Biorąc pod uwagę te dokonania oraz szersze środowisko bezpieczeństwa, NATO jest gotowe rozważyć dalsze zmniejszenie wymogu dotyczącego liczebności broni jądrowej przydzielonej Sojuszowi w kontekście poczynienia przez Rosję podobnych kroków, zważywszy zwłaszcza na większe zasoby rosyjskiej niestrategicznej broni jądrowej zmagazynowanej na obszarze euroatlantyckim.

27. Sojusznicy są zgodni, że Rada Północnoatlantycka zleci właściwym komisjom dalsze rozważenie, w kontekście szerszego środowiska bezpieczeństwa, co Sojusz oczekiwałby jako odwzajemnione działania rosyjskie, które pozwoliłyby na znaczące redukcje w arsenale wysuniętej naprzód niestrategicznej nuklearnej broni.

28. Ponadto sojusznicy wspierają i zachęcają Stany Zjednoczone oraz Federację Rosyjską do kontynuowania wzajemnych wysiłków mających promować strategiczną stabilność, zwiększać przejrzystość i dalsze redukcje broni jądrowej.

29. Potwierdzając wagę Traktatu o konwencjonalnych siłach zbrojnych w Europie, sojusznicy nadal angażują się w *kontrolę zbrojeń konwencjonalnych* oraz zachowanie, wzmocnienie i zmodernizowanie reżimu kontroli zbrojeń konwencjonalnych w Europie na kluczowych zasadach i zobowiązaniach.

30. Sojusznicy uważają, że Komitet do spraw kontroli broni masowego rażenia i rozbrojenia odgrywa pożyteczną rolę w przeglądzie i zgodnie postanawiają po szczycie, na podstawie mandatu Rady Północnoatlantyckiej, powołać komitet jako forum konsultacyjno-doradcze z mandatem.

VI. Wnioski końcowe – utrzymanie „właściwej kombinacji” zdolności

31. Przegląd polityki obronnej i odstraszania NATO potwierdził, że Sojusz musi mieć pełen zakres zdolności niezbędnych do odstraszania

i obrony przed zagrożeniami bezpieczeństwa ludności, jak i terytorium Sojuszu – co jest najważniejszym obowiązkiem NATO. Jak zostało to już zaznaczone powyżej, Sojusz zdecydował, że w obecnych warunkach istniejąca kombinacja zdolności oraz plany ich dalszego rozwoju mają mocne podstawy.

32. NATO zobowiązuje się zachować odpowiednią kombinację zdolności nuklearnych, konwencjonalnych oraz w zakresie obrony przeciwrakietowej do celów odstraszania i obrony, aby wypełnić zobowiązania postawione w Koncepcji Strategicznej. Zdolności te, poparte zintegrowaną strukturą dowództwa NATO, dają największą pewność bezpieczeństwa Sojuszu i jednocześnie zapewnią, że będzie on mógł odpowiedzieć na różnego rodzaju wyzwania i nieprzewidywalne okoliczności w wysoce złożonym i ewoluującym środowisku międzynarodowego bezpieczeństwa. Sojusznicy są zdecydowani rozwijać sposoby, dzięki którym ich siły staną się skuteczniejsze poprzez kreatywną i podlegającą adaptacji współpracę w ramach Sojuszu oraz z partnerami, tak aby podnieść wartość i wzmocnić interoperacyjność, dzięki czemu ich siły będą w stanie lepiej reagować na pełen wachlarz zagrożeń bezpieczeństwa w XXI w., osiągając bezpieczeństwo większe niż indywidualne osiągnięcia któregokolwiek z sojuszników.

33. Sojusznicy zobowiązują się dostarczać zasoby potrzebne do zapewnienia wiarogodności, elastyczności i zdolności do przystosowywania się całokształtu polityki odstraszania i obrony NATO, jak również wdrażania perspektywicznych pakietów związanych ze zdolnościami obronnymi, co także zostanie uzgodnione w Chicago. W trakcie naturalnych procesów zachodzących w Sojuszu będziemy rewidować odpowiednie polityki i strategie Sojuszu, aby brać pod uwagę zasady i oceny przedstawione w niniejszym przeglądzie polityki.

34. NATO będzie nadal dostosowywać swoją strategię, w tym tę dotyczącą zdolności oraz innych środków niezbędnych do odstraszania i obrony, zgodnie z trendami zachodzącymi w środowisku bezpieczeństwa. W tym kontekście sojusznicy będą stale dokonywać przeglądu ich konsekwencji dla międzynarodowej stabilności oraz bezpieczeństwa euroatlantyckiego w związku z nabywaniem nowoczesnych zdolności wojskowych w regionach i krajach znajdujących się poza granicami Sojuszu. Niniejszy przegląd polityki potwierdza, że Sojusz jest zaangażowany w utrzymanie zdolności odstraszania i obrony niezbędnych do zapewnienia sobie bezpieczeństwa w nieprzewidywalnym świecie.